

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma 2024

TORNION KANSALAI SOPISTO

KUVATAIDE

KÄSITYÖ

TANSSI

TEATTERI

Sisällysluettelo

JOHDANTO	5
1. OPETUSSUUNNITELMASTA YLEISESTI	6
1.1 Opetussuunnitelmajärjestelmä ja opetussuunnitelman perusteet.....	6
1.2 Opetussuunnitelman laatiminen	6
1.3 Opetussuunnitelman sisältö.....	6
2. TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET.....	8
2.1 Taiteen perusopetuksen tehtävä	8
2.2 Arvoperusta	8
2.3 Oppimiskäsitys	9
2.4 Yleisen oppimäärän yhteiset tavoitteet	9
3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN TORNION KANSALAIKOPISTOSSA	10
3.1. Toiminta-ajatus ja arvot	10
3.2 Toimintakulttuuri ja toiminnan jatkuva kehittäminen	10
3.3 Oppimisympäristöt.....	11
3.4 Oppimis- ja taidekäsitys.....	11
3.5 Oppilaaksi ottamisen periaatteet	11
3.6 Opetuksesta perittävät maksut	12
4. OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE.....	13
4.1 Opintojen laajuus.....	13
4.2 Opintojen rakenne	13
5. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN.....	14
5.1 Yksilöllistämisen periaatteet	14
5.2 Ylöspäin yksilöllistäminen	14
5.3 Alaspäin yksilöllistäminen	15
5.4 Fyysisen läsnäolon estyminen.....	15
6. OPPIMISEN ARVIOINTI	17
6.1 Arvioinnin tehtävä	17
6.2 Arviointi opintojen aikana.....	17
6.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen	18
6.4 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.....	18
6.4.1 Päätötodistus.....	18
6.4.2 Osallistumistodistus.....	18

7. KUVATAIDE	19
7.1 Toiminta-ajatus	19
7.1.1 Toiminnan tarkoitus	19
7.1.2 Toiminnan tavoitteet	20
7.2 Kuvataiteen opintokokonaisuus	20
7.2.1 Yleiset tavoitteet	21
7.3 Varhaisiän kuvataidekasvatus	21
7.3.1 Opetuksen rakenne, kesto ja perusteet	21
7.4 Kuvataiteen kaikille yhteiset opinnot	22
7.4.1 Opetuksen rakenne ja kesto	22
7.4.2 Osa-alueet ja niiden keskeiset sisällöt	22
7.4.3 Lähestymistavat	23
7.4.4. Tavoitteet	24
7.5 Kuvataiteen teemaopinnot	25
7.5.1. Opetuksen rakenne ja kesto	25
7.5.2. Osa-alueet ja niiden keskeiset sisällöt	26
7.5.3 Lähestymistavat	27
7.5.4 Tavoitteet	27
7.6 Aikuisten kuvataiteen opetus	28
7.7 Työtavat kuvataiteen opetuksessa	29
7.8 Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa	29
8. KÄSITYÖTAIDE	31
8.1 Toiminta-ajatus	31
8.1.1 Toiminnan tarkoitus	31
8.1.2 Toiminnan tavoitteet	31
8.2 Käsityötaiteen opintokokonaisuus	32
8.2.1 Yleiset tavoitteet	32
8.3 Käsityötaiteen yhteiset opinnot	33
8.3.1 Opetuksen rakenne ja kesto	33
8.3.2 Keskeiset sisällöt	34
8.4 Käsityötaiteen teemaopinnot	37
8.4.1 Opetuksen rakenne ja kesto	37
8.4.2 Keskeiset sisällöt	38

8.5	Aikuisten käsityötaiteen opetus.....	40
8.5.1	Opetuksen rakenne ja kesto.....	41
8.6	Työtavat käsityötaiteen perusopetuksessa	42
8.7	Oppimisen arviointi käsityötaiteen perusopetuksessa	43
9.	TANSSITAIDE	44
9.1	Toiminta-ajatus	44
9.1.2	Toiminnan tarkoitus	44
9.1.3	Toiminnan tavoitteet	44
9.2	Tanssitaiteen opintokokonaisuus.....	45
9.2.1	Yleiset tavoitteet	46
9.3	Varhaisiän tanssikasvatus	46
9.3.1	Opetuksen rakenne, kesto ja perusteet.....	47
9.4	Tanssitaiteen yhteiset opinnot	49
9.4.1	Opetuksen rakenne ja kesto.....	49
9.4.2	Keskeiset sisällöt.....	50
9.4.3	Tavoitteet.....	50
9.5	Tanssin teemaopinnot	52
9.5.1	Opetuksen rakenne ja kesto.....	53
9.5.2	Keskeiset sisällöt.....	53
9.5.3	Tavoitteet.....	53
9.6	Tanssitaiteen TPO:n jatko-opintopolku	54
9.7	Työtavat tanssin opetuksessa.....	55
9.8	Oppimisen arviointi tanssin opetuksessa.....	55
10.	TEATTERITAIDE	57
10.1	Toiminta-ajatus	57
10.1.1	Toiminnan tarkoitus	57
10.1.2	Toiminnan tavoitteet	58
10.2	Teatteritaiteen opintokokonaisuus.....	58
10.2.1	Yleiset tavoitteet	58
10.3	Varhaisiän teatterikasvatus	59
10.3.1	Opetuksen sisällöt ja tavoitteet.....	59
10.4	Teatteritaiteen yhteiset opinnot	60
10.4.1	Opetuksen rakenne ja kesto.....	60

10.4.2 Keskeiset sisällöt.....	60
10.4.3 Tavoitteet.....	61
10.5 Teatteritaiteen teemaopinnot.....	62
10.5.1 Opetuksen rakenne ja kesto.....	62
10.5.2 Keskeiset sisällöt.....	62
10.5.3 Tavoitteet.....	63
10.6 Työtavat teatteritaiteen opetuksessa.....	64
10.7 Oppimisen arviointi teatteritaiteen opetuksessa	64

JOHDANTO

Taiteen perusopetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Tornion kansalaisopiston taidekoulussa voi opiskella taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaan kuvataidetta, käsityötaidetta ja teatteritaidetta sekä tanssitaidetta baletin koulutusohjelmassa. Taiteen perusopetusta on tarjolla lapsille, nuorille ja aikuisille. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laajuus on 500 tuntia (á 45 min.), joista yhteisiä opintoja on 300 ja teemaopintoja 200 tuntia.

Opetuksen tarkoituksena on

- avata oppijoille uusia mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä

Opetuksen tehtävänä on

- luoda perustaa emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle
- kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria
- tukea oppijan kykyä arvostaa eri kulttuureita
- tukea oppijan kykyä toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa kulttuurisensitiivisesti
- antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden tekemiseen ja kokemiseen
- kehittää sellaisia taitoja ja tietoja, joita oppija tarvitsee elämän eri osa-alueilla, ja jotka antavat hänelle valmiuksia hakeutua myöhemmin eri taiteenalojen jatko-opintoihin

Opetuksen tavoitteena on

- tarjota suunnitelmallista ja tavoitteellisesti etenevää opetusta
- tukea opetuksen avulla oppijoiden persoonallisuuden kehitystä
- antaa taiteenalakohtaista tietoa
- kehittää oppijoiden taitoja ja valmiuksia ilmaista itseään ja toimia ryhmässä
- kehittää valmiuksia hakeutua alan jatko-opintoihin
- oppilaan esiintyminen tai töiden esittely erilaisissa tilaisuuksissa/näyttelyissä

Taiteen perusopetuksen lakiuudistuksen valmistelutyötä on alettu tehdä vuonna 2023. Tornion kansalaisopisto on osallistunut alusta asti prosessin kuulemis-, osallistamis- ja infotilaisuuksiin, joita eri tahot, kuten Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Kansalaisopistojen liitto ovat järjestäneet. Tornion kansalaisopisto seuraa ajantasaista tietoa tulevista uudistuksista ja kehittää taiteen perusopetukseen liittyvää toimintaansa siten, että tammikuussa 2027 astuvat muutokset liukuvat sujuvaksi osaksi toiminnan sisältöä.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman 2024 Tornion kansalaisopistolle on laatinut opiston taide- ja taitoaineiden suunnittelijaopettaja Taija Sillanpää aiemmin käytössä olleen Tornion kansalaisopiston Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma 2018 pohjalta yhteistyössä tanssin osa-alueen kohdalla tanssinopettaja Vivianna Mäkisen kanssa. Prosessin aikana on käyty keskusteluja eri ainealueiden opettajien, oppilaiden vanhempien ja Tornion baletin tuki ry:n edustajien kanssa. Myös saatu opiskelijapalaute on pyritty ottamaan huomioon uutta taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa laatiessa.

1. OPETUSSUUNNITELMASTA YLEISESTI

1.1 Opetussuunnitelmajärjestelmä ja opetussuunnitelman perusteet

Taiteen perusopetuksen ohjausjärjestelmän osia ovat:

- laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta
- Opetushallituksen määräys taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 5 §:n mukaan Opetushallitus päättää taiteenaloittain taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (opetussuunnitelman perusteet). Opetushallitus päättää myös oppilaan arvioinnista ja todistukseen merkittävistä tiedoista (laki taiteen perusopetuksesta, 8 §).

Taiteen perusopetus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan.

1.2 Opetussuunnitelman laatiminen

Tornion kansalaisopisto laatii ja Tornion kaupungin elämänlaatulautakunta ja kaupunginhallitus hyväksyvät kullekin taiteenaloille opetussuunnitelman Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet, taiteenalan traditio ja paikallinen kulttuuriperintö, taiteenalan kansalliset ja kansainväliset muutokset, jatko-opintojen vaatimukset sekä oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön omaleimaisuus.

Opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä Tornion kansalaisopiston opettajien ja mahdollisuuksien mukaan myös oppilaiden, huoltajien ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyö eri tahojen kanssa tukee opetussuunnitelmaprosessin onnistumista.

1.3 Opetussuunnitelman sisältö

Opetussuunnitelma sisältää seuraavat asiat sen mukaan, kuin näissä taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään:

- oppilaitoksen toiminta-ajatus
- oppilaitoksen arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja työtavat
- oppilaitoksen toimintakulttuuri
- opetuksen rakenne ja laajuus

- opetuksen yleiset tavoitteet
- yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet
- teemaopintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet
- oppimisen arviointi
- opetussuunnitelman perusteissa kuvatut yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet
- oppimäärän yksilöllistäminen
- oppilaaksi ottamisen periaatteet
- yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa
- toiminnan jatkuva kehittäminen

Tornion kansalaisopisto suunnittelee opetuksen tarjonnan ja päättää opetuksen määrästä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetuksen määrä mitoitetaan niin, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

Tornion kansalaisopisto arvioi antamaansa koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin [Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) 7 § (muutettu lailla 1301/2013)]. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä edelleen kehitetään osana tätä tehtävää.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) Tornion kansalaisopisto vastaa siitä, että tasa-arvosuunnitelma laaditaan lakien ja asetusten mukaisesti yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan Tornion kansalaisopistolla on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

2. TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

2.1 Taiteen perusopetuksen tehtävä

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on myös rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin.

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Tornion kansalaisopisto tarjoaa taiteen perusopetusta myös aikuisille.

Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen tekemistä ja kokemista. Opetus kehittää taiteen alalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle.

Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Tornion kansalaisopiston järjestämää taiteen perusopetusta toteutetaan myös yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa. Paikallisuuden lisäksi yhteistyössä pyritään myös valtakunnalliseen ja kansainväliseen toimintaan.

2.2 Arvoperusta

Taiteen perusopetuksen arvoperustan mukaan opetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen sekä arvokas yksilönä ja eri yhteisöjen jäsenenä.

Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä. Opetus tukee myös oppijan valmiuksia toimia vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa.

Opetuksen lähtökohtana ovat kullekin taiteen alalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Taiteen perusopetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

2.3 Oppimiskäsitys

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija.

Oppija oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia.

Oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kaikilla taiteenaloilla kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

2.4 Yleisen oppimäärän yhteiset tavoitteet

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tavoitteena on elinikäisen taidesuhteen ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen sekä oppimisen ilon, opiskelumotivaation ja luovan ajattelun edistäminen.

Opinnot tarjoavat innostavia ja monipuolisia mahdollisuuksia taiteen tekemiseen ja kokemiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita kannustetaan pohtimaan taiteen merkitystä omassa elämässä sekä vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä taiteen keinoin. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden yksilölliset oppimisen tarpeet ja lähtökohdat. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan valitsemaan itselleen merkityksellisiä tapoja tehdä taidetta.

Yleisen oppimäärän opinnoissa oppilaat kokeilevat, harjoittelevat ja soveltavat taiteenalan ilmaisukeinoja moniaistisesti. Opetus tukee oppilaiden ajattelun taitojen ja monilukutaidon kehittymistä myös taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntämällä. Oppilaita kannustetaan tutustumaan taiteenalaan historiallisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN TORNION KANSALAIPOISTOSSA

3.1. Toiminta-ajatus ja arvot

Tornion kansalaisopisto edistää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta ihmisten hyvinvointia sekä kaupungin vetovoimaisuutta tukevia opetuspalveluja. Opetuksessa korostuvat omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys, osallisuus ja tasa-arvo.

Tornion kansalaisopiston tärkeitä arvoja ovat luovuus, asiakaslähtöisyys, saavutettavuus, kestävä kehitys, yhteistyökykyisyys ja vaikuttavuus.

3.2 Toimintakulttuuri ja toiminnan jatkuva kehittäminen

Tornion kansalaisopistossa toteutettava toimintakulttuuri edistää taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista sekä vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen sekä yhteistyö alaikäisten opiskelijoiden vanhempien ja taiteenalakohtaisten sidosryhmien kanssa ovat osa vakiintunutta toimintakulttuuria.

Tornion kansalaisopiston toimintakulttuuri huomioi taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen ja näihin liittyvän tiedon välittämiseen myös opiskelijoille. Opiston toimintakulttuuri muotoutuu toimintaa ohjaavien normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä henkilöstön ajattelu- ja toimintatavoista.

Tornion kansalaisopistossa luodaan oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Opistossa pyritään opiskelijoiden aitoon kohtaamiseen sekä välittävään ja kunnioittavaan vuorovaikutukseen. Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Tornion kansalaisopiston kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Opiston arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus.

Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksessa toteutetaan jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä. Tämä tapahtuu esimerkiksi erilaisten hankkeiden ja koulutusten avulla. Opettajien omaehtoista opiskelua tuetaan mahdollisuuksien rajoissa. Opettajia informoidaan erilaisten avustusten mahdollisuudesta oman osaamisen kehittämiseen. Toiminnan arviointi on osa toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen yhtenä toiminnan tavoitteena on kehittää toiminnan arviointia.

3.3 Oppimisympäristöt

Tornion kansalaisopiston oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiriltään avoimia ja myönteisiä sekä rohkaisevat, kannustavat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan. Ne luovat edellytykset oppijan aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja tarjoavat jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden onnistumisen ja osaamisen kokemuksiin.

Opiston oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon eri taiteenalojen vaatimukset sekä oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet. Asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit sekä tieto- ja viestintäteknologian tarkoituksenmukainen käyttö antavat mahdollisuuden kunkin taiteenalan opiskeluun opetussuunnitelman mukaisesti.

Oppimisympäristöjen avulla pyritään luomaan edellytyksiä myös taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen ja oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvan osaamisen karttumiseen. Opisto ottaa oppimisympäristöjen valinnassa huomioon oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.

3.4 Oppimis- ja taidekäsitys

Tornion kansalaisopiston toiminnassa oppimiskäsitys pohjautuu elinikäiselle oppimiselle ja ajatukselle siitä, että oppilas on aktiivinen toimija eli oppija, ei opetettava. Taidealakohtaisissa osioissa avataan tarkemmin oppimiskäsitysten periaatteita.

Tornion kansalaisopiston järjestämässä taiteen perusopetuksessa taide on vuorovaikutusta tilassa ja ajassa. Sen osapuolina ovat tekijä, teos ja vastaanottaja eli kokija. Taiteessa keskeisiä ovat yksilölliset elämykset ja kokemukset sekä yhteisöllisyys. Opiston järjestämässä taiteen perusopetuksessa taide on myös ajattelun ja kehittymisen väline ja se vaikuttaa ympäröivään todellisuuteen.

3.5 Oppilaaksi ottamisen periaatteet

Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksessa noudatetaan vapaata ilmoittautumista opintojen alkuun. Kunkin taidealan opintojen alkuun oppilaat valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä, kuten kaikille muillekin opiston kursseille. Taiteen perusopetuksen oppilaat voivat ilmoittautua jatkavaksi oppilaaksi seuraavalle lukuvuodelle. Näin taataan tasolta toiselle etenemisen mahdollisuudet taiteen perusopetuksessa oleville oppilaille. Vaikka varhaiskasvatus ei kuulu taiteen perusopetuksen piiriin, myös varhaiskasvatuksen ryhmien oppilaille tarjotaan jatkavaksi oppilaaksi ilmoittautumisen

mahdollisuus, sillä varhaiskasvatuksen opintopolku valmistelee oppijaa kohti taiteen perusopetusta.

Mikäli oppilas on vanhempi kuin taiteen perusopetuksen vuosiluokan 1 oppilaat, mutta hän haluaa aloittaa taiteen perusopinnot ja vapaita oppilaspaikkoja on jäljellä, hänelle tehdään yksilöllistetty opetussuunnitelma. Näin toimitaan myös siinä tapauksessa, kun oppilas siirtyy muualta Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen piiriin.

3.6 Opetuksesta perittävät maksut

Tornion kansalaisopisto perii kohtuullisia kurssimaksuja myös taiteen perusopetuksesta. Maksut ovat samansuuruisia kaikille saman ryhmän taiteen perusopetuksen oppilaille. Maksujen määrittämisessä noudatetaan opiston yleisiä periaatteita taiteenalakohtaisuutta soveltaen. Opiskelijoita informoidaan kurssimaksualennuksista.

4. OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE

4.1 Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia, josta yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia.

Tornion kansalaisopistossa voidaan toteuttaa eri taiteenalojen taiteen perusopetuksen varhaiskasvatusta. Taiteen perusopetuksen varhaiskasvatus ei kuitenkaan ole sidoksissa Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen oppilaaksi pääsemiseen tai välttämätön osa taiteen perusopetuksen opintopolkua.

Taiteen perusopetusta järjestettäessä pyritään joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon. Näin ollen esimerkiksi opiskelijan aiempien saman taiteenalan opintojen opiskelu voidaan ottaa huomioon näyttöjen avulla sekä opiskelijan poissaoloja ja oppimisvajetta voidaan korvata joustavasti opetussuunnitelman määrittelemissä kehyksissä.

4.2 Opintojen rakenne

Yleisen oppimäärän opinnot eri taiteenaloilla muodostuvat taiteenalan yhteisistä opinnoista ja teemaopinnoista. Yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen laajentaminen. Tornion kansalaisopistossa toteutetaan mallia, jossa kaikki opinnot ovat sisältörakenteeltaan saman taiteenalan opiskelijoille samoja. Opiskelija ei käytännössä pysty valitsemaan itselleen mieluisia tiettyjä teemaopintoja laajemmasta valikoimasta. Kuitenkin tietyissä tapauksissa oppilas pystyy valitsemaan toisen taiteenalan opintoja. Tämä käytäntö määrittellään tämän opetussuunnitelman taiteenalakohtaisissa tarkennuksissa.

Tornion kansalaisopistossa taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille. Aikuisten taiteen perusopetus seuraa lapsille ja nuorille tarkoitetun taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa, jota eriytetään aikuisille paremmin soveltuvaksi. Tämä käytäntö määrittellään soveltuvilta osin tarkemmin tämän opetussuunnitelman taiteenalakohtaisissa tarkennuksissa.

Yhteisten opintojen ja teemaopintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet määrittellään tarkemmin tämän opetussuunnitelman eri taiteenalojen omissa alakohtaisissa opetussuunnitelmatarkennuksissa. Mahdollisen varhaisiän kasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja laajuus voidaan kuvata taiteenalakohtaisessa opetussuunnitelmassa.

5. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

5.1 Yksilöllistämisen periaatteet

Oppilasta pyritään tukemaan niin, että hän ensisijaisesti pystyy suorittamaan taiteen perusopetuksen oppimäärän tämän opetussuunnitelman mukaisesti. Aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Silloin oppimäärää yksilöllistetään eli eriytetään oppilaan tarpeita, taitoja ja realistisia mahdollisuuksia vastaavaksi.

Oppilaalla voi olla monista eri syistä johtuvia tarpeita oppimäärän yksilöllistämiseen. Hyvin toteutunut ja oppilaan tarpeita palveleva yksilöllistäminen vaatii aina oppilaan ja/tai hänen huoltajansa aktiivista roolia. Opettaja kykenee yksilöllistämään opetusta tietyssä määrin, mutta Tornion kasalaisopiston opettaja ei saa, eikä hänellä ole oikeutta oppilaan henkilökohtaisiin tietoihin. Tällaisia tietoja voivat olla esim. luki- ja kirjoitusvaikeudet, erityislahjakuus jollakin osa-alueella, erilaiset fyysiset ja psyykkiset rajoitteet, sairaudet, perheiden sosio-ekonomiset syyt ja koulukiusaaminen. Opettaja eriyttää ja yksilöllistää opetusta aina, mutta vain oppitunnilla näkemiensä ja päättelemiensä asioiden suhteen. Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen opetusmäärän yksilöllistäminen lähtee toteutumaan aina oppilaan ja/tai hänen huoltajansa oman aloitteen ja yhteydenoton jälkeen. Tällöin opettajan tietoon saatetaan oppilaan opetuksen ja oppimäärän yksilöllistämisen tarpeet.

Taiteen perusopetuksen oppimäärään sisältyvää opetusta voidaan yksilöllistää ylös- tai alaspäin sekä tilapäisen fyysisen läsnäolon estymisen vuoksi. Oppimäärää voidaan yksilöllistää myös hyväksilukuperiaatteella.

Oppimäärän yksilöllistämisestä tehdään aina henkilökohtainen suunnitelma. Suunnitelma voi rakentua vähitellen opintojen edetessä tai muodostua valmiiksi ennen varsinaisten opistojen alkua tai opintojen aikana. Yksilöllistetty suunnitelma dokumentoidaan siinä muodossa, kuin sen kulloisellakin hetkellä on, kulloistenkin voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti oppilaan henkilökohtaiset tiedot suojaten. Oppilaalla ja/tai hänen huoltajillaan on oikeus saada kopio oppimäärän yksilöllistämissuunnitelmasta. Oppilas toimii yksilöllistetyssäkkin suunnitelmassa aktiivisessa roolissa ja yhdessä muun ryhmän kanssa.

5.2 Ylöspäin yksilöllistäminen

Oppilas ja/tai hänen huoltajansa voivat ilmaista ylöspäin yksilöllistämisen tarpeen ja halukkuuden, mutta oppimäärää ei koskaan yksilöllistetä ylöspäin oppilaan ja/tai hänen huoltajiensa toiveesta. Oppimäärän ylöspäin yksilöllistäminen perustuu aina opettajan ammatilliseen ja pedagogiseen näkemykseen oppilaan ylöspäin yksilöllistämisen tarpeesta.

Yksinkertaisimmillaan ja yleisimmillään oppimäärän yksilöllistäminen on jatkuvaa oppitunneilla tapahtuvaa haastavampien ja oppilaan taitotasoisten tehtävien antamista sekä niiden tekemiseen kannustavaa ohjausta.

Kun oppilaalla on valmiuksia, kykyä, halukkuutta sekä riittävästi voimavaroja, oppimäärää voidaan yksilöllistää suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti ylöspäin. Tällöin laaditaan suunnitelma yhdessä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opettajalle jää oikeus koska tahansa vetäytyä kokonaan tai tilapäisesti oppimäärää ylöspäin yksilöllistävästä suunnitelmasta, mikäli hän katsoo sen olevan oppilaan parhaaksi ja edun mukaista.

Ylöspäin yksilöllistäminen tapahtuu aina oppilaan hyvinvoinnin ehdoilla. Sen tarkoitus ei ole lisätä oppilaan suoritekuormaa, eikä menestymisen ja erinomaisuuden paineita.

5.3 Alaspäin yksilöllistäminen

Oppilas ja/tai hänen huoltajansa voivat ilmaista alaspäin yksilöllistämisen tarpeen ja halukkuuden, mutta oppimäärää ei koskaan yksilöllistetä alaspäin vain oppilaan ja/tai hänen huoltajiensa toiveesta. Oppimäärän alaspäin yksilöllistäminen perustuu aina opettajan ammatilliseen ja pedagogiseen näkemykseen oppilaan alaspäin yksilöllistämisen tarpeesta.

Yksinkertaisimmillaan ja yleisimmillään oppimäärän yksilöllistäminen on jatkuvaa oppitunneilla tapahtuvaa helpompien, yksinkertaisempien ja oppilaan taitotasoisten tehtävien antamista sekä niiden tekemiseen kannustavaa ohjausta.

Kun oppilaalla on rajoitteita, oppimisen vajautta ja halukkuutta, oppimäärää voidaan yksilöllistää suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti alaspäin. Tällöin laaditaan suunnitelma yhdessä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opettajalle jää oikeus koska tahansa vetäytyä kokonaan tai tilapäisesti oppimäärää alaspäin yksilöllistävästä suunnitelmasta, tai yksilöllistää edelleen alaspäin, mikäli hän katsoo sen olevan oppilaan parhaaksi ja edun mukaista.

Alaspäin yksilöllistäminen tapahtuu aina oppilaan hyvinvoinnin ehdoilla. Sen tarkoitus ei ole tehdä opiskelusta helppoa, sillä opetuksen tavoite on aina oppia. Alaspäin yksilöllistämisen idea on tuottaa opetusta sillä tasolla, millä oppilas joutuu vielä ponnistelemaan, mutta ei ylitsepääsemättömästi, vaan saa myös onnistumisen mahdollisuuksia ja kokemuksia.

5.4 Fyysisen läsnäolon estyminen

Tornion kansalaisopisto sijaitsee Pohjois-Suomessa. Opiston oppilaat asuvat myös kaupunkikeskuksen ulkopuolella, syrjäkylillä tai muissa kaupungeissa/kunnissa. Taiteen perusopetuksen opinnot edellyttävät läsnäoloa oppitunneilla. Fyysisen läsnäolon

hyväksyttäviä esteitä ovat esimerkiksi oppilaan sairastuminen, oppilaan kuljettajan estyminen ja haastava talvikeli.

Tilapäisistä fyysisistä estymistä johtuvat läsnäolon poissaolot voidaan yksilöllistää kulloisenkin tilanteen mukaan taiteenalan opetussuunnitelman mukaisesti. Poissaoloja voi esimerkiksi korvata muissa opettajan opettamissa ryhmissä, jolloin opettaja kulloisellakin oppitunnilla yksilöllistää harjoittelua oppilaan tason, opetussuunnitelman ja puuttuvan suoritteiden mukaan. Yksilöllistäminen voi olla myös esimerkiksi suunniteltua osallistumista taidekasvatukseen taiteen kokijan roolissa.

Fyysisen läsnäolon jatkuva usein toistuva estyminen voi johtaa siihen, että oppilas käyttää pidemmän ajan kuin taidealakohtaisessa opetussuunnitelmassa on vuosina määritelty opintojen loppuun saattamiseen, jotta hän täyttää taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmassa määritellyn 500 opetustuntimäärän.

Etäyhteydellä osallistuminen on erityisesti lasten ja nuorten opetuksessa aina viimeinen vaihtoehto. Etäyhteydellä osallistumista voidaan käyttää vasta erityisen harkinnan jälkeen.

6. OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tehtävä

Taiteen perusopetuksessa arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen edistymistään opinnoissa ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin. Palautteella ohjataan oppilasta omien tavoitteiden suuntaiseen opiskeluun sekä oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Opintojen aikana oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää.

6.2 Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi ja sen pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta. Oppilasta perehdytetään taiteenalan arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilaita ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja kehittämällä. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta.

Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi opintojen aikana perustuu tässä opetussuunnitelmassa kuvattuihin yhteisten opintojen ja teemaopintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Opintojen aikaisessa arvioinnissa otetaan huomioon tässä opetussuunnitelmassa kuvatut taiteenalojen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan vuoden aikana suorittamista taiteen perusopetuksen opintokokonaisuuksista tulostamalla opintokortit, jotka jaetaan oppilaille jokaisen lukuvuoden viimeisellä kerralla. Mikäli oppilas on estynyt saapumasta paikalle, hän voi noutaa opintokortin myöhemmin opiston toimistosta. Opintokortista näkyy myös aiempien vuosien opinnot.

Yleisen oppimäärän opintojen aikaista arviointia täsmennetään taiteenalakohtaisesti tämän opetussuunnitelman taiteenalakohtaisissa opetussuunnitelmatarkeennuksissa. Arviointi on suullista, mutta opettaja voi halutessaan käyttää esimerkiksi kirjallista palautetta. Arviointi ei sisällä arvosanoja.

6.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen

Aiempiä opintoja voidaan lukea hyväksi Tornion kansalaisopistossa toteutettavan taiteen perusopetuksen oppimäärään. Oppilaan osaamista voidaan myös lukea hyväksi Tornion kansalaisopistossa toteutettavan taiteen perusopetuksen oppimäärään.

Hyväksiluku tapahtuu aina näyttöön perustuen ja se edellyttää aina opiskelijan aktiivista roolia. Näytön tapa määritellään tapauskohtaisesti. Näyttö voi olla esimerkiksi tutkintotodistukset tai taiteenalalle tyypillinen näyttö eli esitys. Hyväksiluku on aina yksilöllistä, tapauskohtaista ja suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Hyväksilukuprosessissa on kyse aiempien opintojen tai osaamisen arvioinnista, tunnistamisesta ja tunnustamisesta. Prosessiin osallistuu kansalaisopiston puolesta aina kunkin taiteenalan opettaja sekä taide- ja taitoaineiden suunnittelijaopettaja, koulutuskoordinaattori tai rehtori.

6.4 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Oppilaalle annetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut sekä yleisen oppimäärän yhteiset opinnot että teemaopinnot. Päättötodistus voi sisältää liitteitä. Oppilas tai hänen huoltajansa voi pyytää päättötodistusta.

6.4.1 Päättötodistus

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi ja taiteenala
- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset opinnot
 - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän teemaopinnot
 - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä

6.4.2 Osallistumistodistus

Oppilaalle annetaan pyydettäessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan yleisen oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

7. KUVATAIDE

7.1 Toiminta-ajatus

Tornion kansalaisopistossa toteutetaan kuvataiteen taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetusta. Varhaisiän kuvataidekasvatus ei kuulu taiteen perusopetuksen oppimäärään. Tornion kansalaisopistossa järjestetään kuvataiteentaiteen varhaiskasvatusta.

Tornion kansalaisopiston kuvataiteen taiteen perusopetus on suunniteltu siten, että se kulkee oppijan mukana koko peruskoulun ajan alakoulusta yläkoulun päättämiseen. Kuitenkin kuvataiteen perusopetus voidaan aloittaa myös myöhemmin yläkoulussa. Tällöin oppimäärää yksilöllistetään ja oppilas voi olla ikätovereidensa kanssa samassa ryhmässä.

Kuvataideopetus vahvistaa oppilaan kokemusta itsestään visuaalisen kulttuurin aktiivisena toimijana sekä luovana ja vastuullisena yhteisön jäsenenä. Kuvataiteen perusopinnot kehittävät visuaalisen havainnoinnin, ajattelun, ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä luovat edellytyksiä uuden oppimiselle. Opetus rakentaa yhteyksiä oppilaiden omien kuvallisten kulttuurien sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin välille. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin jatkuvaa muuntumista ja avoimia rajoja.

Oppijoille tarjotaan mahdollisuuksia syventyä heille itselleen merkityksellisiin sisältöihin, teemoihin ja ilmaisun keinoihin. Oppijoiden kokemusmaailmaan kiinnittyvällä lähestymistavalla luodaan perustaa oivalluksia herättävälle oppimiselle ja tekemisen ilolle. Oppijaa kannustetaan nauttimaan kuvataiteesta sekä arvostamaan omaa ja muiden taiteellista työtä.

7.1.1 Toiminnan tarkoitus

Tornion kansalaisopiston kuvataiteen perusopetuksen tarkoituksena on:

- tukea oppijan kasvua
- tukea oppijan itsetuntemusta
- tukea oppijan identiteetin rakentumista
- tukea oppijan kulttuurista osaamista kuvataiteen keinoin
- luoda valmiudet kulttuurimyönteisyydelle
- tarjota mahdollisuuksia kuvataiteen tekemisen ilon kokemiseen ja löytämiseen
- kannustaa kuvataiteen tekemiseen

7.1.2 Toiminnan tavoitteet

Tornion kansalaisopiston kuvataiteen perusopetuksen tavoitteena on:

- rohkaista ja tukea oppijan kuvallista ilmaisua
- tukea oppijan omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista
- tukea oppijan identiteetin rakentumista
- luoda pohja kuvataiteen elinikäiselle tekemiselle ja kokemiselle
- ottaa opetuksessa huomioon oppijoiden yksilölliset erot ja lähtökohdat
- ottaa opetuksessa huomioon oppijoiden kiinnostuksen kohteet
- antaa tasolta toiselle etenevää ja tavoitteellista kuvataiteen opetusta

7.2 Kuvataiteen opintokokonaisuus

Taiteen perusopetus on laajuudeltaan 500 oppituntia. Tästä määrästä yhteisten opintojen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Tuntimäärä jaetaan viiteen vuosiluokkaan, joiden sisälle eri opintokokonaisuudet rakentuvat. Kukin opintokokonaisuus on laajuudeltaan 100 oppituntia. Jokainen opintokokonaisuus koostuu pienemmistä tai suuremmista osa-alueista kuin 100 oppituntia.

Opintojen yhteinen määrä on suoritettu, kun oppilas on osallistunut kummankin kahden ensimmäisen vuosiluokan (Kuvataide 1–2) opetukseen vähintään 150 tunnin ajan (yht. 300 h). Yhteiset opinnot sisältävät neljä eri osa-aluetta: omat kuvat (120 h), taiteen maailmat (60 h), visuaalinen ympäristö (60 h) sekä kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot (60 h).

Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen ja valmiuksien laajentaminen. Teemaopinnot on suoritettu, kun oppilas on osallistunut jokaisen kolmen vuosiluokan (Kuvataide 3–5) opetukseen vähintään 66,67 opetustunnin ajan (yht. 200 h) koostaen opintokokonaisuuden neljästä eri osa-alueesta (omat kuvat, taiteen maailmat, visuaalinen ympäristö sekä kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot). Eri osa-alueiden laajuus on noin 50 oppituntia.

Näin ollen TPO:n opintokokonaisuudet Kuvataide 1–2 kattavat kuvataiteen perusopetuksen yhteiset opinnot ja TPO:n opintokokonaisuudet Kuvataide 3–5 kattavat kuvataiteen perusopetuksen teemaopinnot. Kuvataide 1–2 kohderyhmänä ovat alakouluikäiset lapset ja Kuvataide 3–5 kohderyhmänä ovat yläkouluikäiset lapset. Kuvataiteen taiteen perusopetus voidaan kuitenkin aloittaa myös yläkouluikäisenä ja suorittaa yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti samanikäisten nuorten kanssa yhdessä opiskellen.

Ennen kuin taiteen perusopetuslain uudistus astuu voimaan, voidaan kuvataiteen taiteen perusopetuksen ryhmissä jatkaa Tornion kansalaisopiston vuoden 2018 taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Tällöin opettaja määrittää suunnittelijaopettajan kanssa, kumman opetussuunnitelman mukaisesti on tarkoituksenmukaista edetä.

7.2.1 Yleiset tavoitteet

- luoda valmiuksia eri alojen jatko-opintoihin
- luoda perustaa oppilaan omakohtaisen taidesuhteen kehittymiselle
- luoda pohjaa kuvataiteen elinikäiselle tekemiselle ja kokemiselle
- innostaa pohtimaan taiteiden ja tieteiden yhteyksiä sekä löytämään niistä uusia oivalluksia
- kannustaa käyttämään taiteen toimintatapoja yhteistyön, vuorovaikutuksen, osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä
- oppia tulkitsemaan ja arvioimaan kuvataidetta sekä muuta visuaalista kulttuuria eri näkökulmista

7.3 Varhaisiän kuvataidekasvatus

Tornion kansalaisopisto järjestää varhaisiän kuvataidekasvatusta. Nämä opinnot on suunnattu 4–6-vuotiaille lapsille. Opinnot eivät sisälly taiteen perusopetukseen, vaan ne valmistavat lapsia kuvataiteen perusopetukseen. Opetusta toteutetaan ryhmissä Kuvataiteen varhaisiän opinnot (4–6-v.)

Varhaisiän kuvataidekasvatuksen lähtökohtana ovat lapsen maailmaa koskettavat visuaalisen kulttuurin ilmiöt. Opetuksessa kuvataidetta ja visuaalista maailmaa lähestytään leikinomaisin keinoin rohkaisten lasta ilmaisemaan ja pohtimaan havaintojaan ja tulkintojaan nähdystä, kuullusta, koetusta ja kuvitellusta.

Lapsen aktiivista toimijuutta ja moniaistista suhdetta maailmaan vahvistetaan tutkivien, kokeilevien ja monitaiteisten työskentelytapojen kautta. Opetus kannustaa iloitsemaan omasta ja toisten työstä sekä toimimaan ryhmässä muut huomioiden. Motorisia taitoja ja pitkäjänteisyyttä harjoitellaan kokeilemalla vaihtelevia työtapoja ja välineitä.

7.3.1 Opetuksen rakenne, kesto ja perusteet

Kuvataiteen varhaisiän opinnot

- 4–6-vuotiaille
- opetusta 1,33 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 14 kertaa
- opetusta 34,58 h / lukuvuosi

Keskeiset sisällöt

- kokeillaan vaihtelevia työtapoja
- kokeillaan erilaisia työvälineitä

Keskeiset tavoitteet

- harjoitellaan ryhmässä toimimista
- harjoitellaan tilassa toimimista
- harjoitellaan ohjeiden kuuntelemista
- harjoitellaan annettujen ohjeiden mukaan toimimista
- harjoitellaan motorisia taitoja
- harjoitellaan pitkäjänteisyyttä

7.4 Kuvataiteen kaikille yhteiset opinnot

Kuvataiteen yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Opetus sisältää ihmisenä olemisen, luonnon ja kulttuurin tutkimista taiteen keinoin. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana. Opintojen aikana voidaan tehdä yhteistyötä Tornion kansalaisopiston muiden taiteen perusopetuksen ryhmien ja mahdollisesti muiden opiston opintoryhmien kanssa.

7.4.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Yhteiset opinnot 300 tuntia

Kuvataide 1 TPO

- peruskoulun 1–3-luokkalaisille eli 7–9-vuotiaille
- opetusta 2 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 13 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 56 h / lukuvuosi

Kuvataide 2 TPO

- peruskoulun 4–6-luokkalaisille eli 10–12-vuotiaille
- opetusta 2 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 13 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 56 h / lukuvuosi

7.4.2 Osa-alueet ja niiden keskeiset sisällöt

Kunkin osa-alueen laajuus on ilmaistu osa-alueen yhteydessä

Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot (120 oppituntia)

- tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista
- harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua
- harjoitellaan sanallistamista ja kuvista keskustelemista
- kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia

- hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa

Omat kuvat (60 oppituntia)

- tutkitaan oppijoiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä
- pohditaan oppijoiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä
- pohditaan oppijoiden omien kuvien suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin

Taiteen maailmat (60 oppituntia)

- tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja
- tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin
- pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta
- käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan
- tutustutaan taiteen instituutioihin
- tutustutaan kulttuurikohteisiin
- tutustutaan ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin
- tutustutaan visuaalisten alojen ammattilaisten työhön

Visuaalinen ympäristö (60 oppituntia)

- tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja
- harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista
- käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista

7.4.3 Lähestymistavat

Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot

- perusasioiden opiskelua, kuten piirtäminen eri välineillä, maalaus eri tekniikoilla, tutustuminen grafiikan keinoihin ja plastiseen muotoiluun
- kuva-alan sommittelun harjoittelua
- kuvan analysoinnin harjoittelua
- kuvan sanallistamisen harjoittelua
- itsearvioinnin harjaantumista

Omat kuvat

- omat lempikuvat ja niiden tulkintaa
- digitaalinen kuvaaminen
- kuvan arvioiminen ja taltioiminen
- internetalustoilla toimiminen
- sosiaalisen median kuvat, tyylit ja niiden arviointi

- omakuva eri keinoin toteutettuna

Taiteen maailmat

- taiteen historiaan tutustuminen suhteessa nykyaikaiseen taiteeseen
- taiteen tyyleihin tutustuminen
- taidenäyttelykäynnit
- paikallisiin taidetoimijoihin ja taiteilijoihin tutustuminen

Visuaalinen ympäristö

- oman paikallisen ympäristön tutkiminen ja arvottaminen eri näkökulmista
- kaupunki - maaseutu
- visuaaliset ympäristöt ja niiden merkitys taiteessa

7.4.4. Tavoitteet

Taidesuhde

- tukea oppijan taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta
- kannustaa oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- innostaa oppijaa tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin
- innostaa oppijaa tutustumaan monipuolisesti taiteiden välisiin työskentelytapoihin
- innostaa oppijaa tutustumaan monipuolisesti itselleen merkitykselliseen taiteeseen

Visuaalinen lukutaito

- innostaa havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- innostaa pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta
- kannustaa tutkimaan erilaisia kuvia, median ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta
- kannustaa käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan ja keskustelemaan niistä
- ohjata oppijaa tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmasta

Osallisuus ja vaikuttaminen

- rohkaista oppijaa tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvoja
- kannustaa pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- kannustaa ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan kantaa taiteen keinoin
- ohjata kriittisen ajattelun kehittämiseen

7.5 Kuvataiteen teemaopinnot

Kuvataiteen teemaopintojen tarkoituksena on oppijan yhteisissä opinnoissa hankkimien taitojen laajentaminen. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana. Opetuksessa tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin.

Opintojen tavoitteena on kuvataiteellisen ajattelun ja ilmaisun syventäminen sekä tietojen ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen.

Teemaopintoihin voi sisältyä yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaan vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia. Oppilas voi osallistua teemaopintoihin kuvataiteen yhteisten opintojen jälkeen. Yhtä teemaa voidaan käsitellä myös pelkästään yhden tekniikan keinoin.

Eri osa-alueissa toteutettavia teemoja voivat olla esimerkiksi

- poikkitaiteellisuus
- ekologisuus
- luonto (esim. floora ja fauna)
- lavasta ja valaise (esim. yhteistyöprojekti muiden TPO:n ryhmien kanssa)
- minun oma maailmani
- mistä taide syntyi
- sosiaalinen kuvamedia
- asuinpaikkani
- sarjakuva
- oppilaan oma teema

Opintojen aikana tehdään yhteistyötä Tornion kansalaisopiston muiden taiteen perusopetuksen ryhmien ja mahdollisesti muiden opiston opintoryhmien kanssa.

7.5.1. Opetuksen rakenne ja kesto

Teemaopinnot 200 tuntia

Kuvataide 3 TPO

- peruskoulun 7–8-luokkalaisille eli 13–14-vuotiaille
- opetusta 2 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 13 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 56 h / lukuvuosi

Kuvataide 4 TPO

- peruskoulun 8–9-luokkalaisille eli 14–15-vuotiaille
- opetusta 2 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 13 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 56 h / lukuvuosi

Kuvataide 5 TPO

- 15–16-vuotiaille, tarvittaessa kaikki alle 18-vuotiaat voivat suorittaa TPO opinnot loppuun tässä ryhmässä yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaisesti
- opetusta 2 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 13 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 56 h / lukuvuosi

7.5.2. Osa-alueet ja niiden keskeiset sisällöt

Kukin osa-alue käsittää noin 50 oppituntia, mutta sen laajuus voi vaihdella oppijan omien tavoitteiden, tarpeiden ja mielenkiinnon mukaan.

Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot

- tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista
- harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua
- harjoitellaan sanallistamista ja kuvista keskustelemista
- kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia
- hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa

Omat kuvat

- tutkitaan oppijoiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä
- pohditaan oppijoiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä
- pohditaan oppijoiden omien kuvien suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin

Taiteen maailmat

- tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja
- tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin
- pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta
- käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan
- tutustutaan taiteen instituutioihin
- tutustutaan kulttuurikohteisiin
- tutustutaan ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin
- tutustutaan visuaalisten alojen ammattilaisten työhön

Visuaalinen ympäristö

- tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja
- harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista
- käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista

7.5.3 Lähestymistavat

Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot

- kokeellinen värityöpaja
- lavastus, valon väri ja valaistuksen merkitys
- kierrätysmateriaalien käyttö taideteoksen lähtökohtana
- teoksen rakentaminen taidekäsityön keinoin
- teoksen valmistaminen oppilaan itse valitsemalla tekniikalla

Omat kuvat

- omakuva: minä tässä ja nyt sekä tulevaisuudessa
- omien piirustusten, maalausten ja muiden teosten tarkoituksen pohtiminen, taltioiminen ja reflektointi
- millaisia ovat minun kuvani
- omien valokuvien kriittinen tarkastelu ja kuvankäsittely

Taiteen maailmat

- tutustuminen ismeihin
- ismien syntymiseen vaikuttaneiden taustatekijöiden tutkiminen
- nykytaiteen keinot ja kuvat sekä niiden arviointi
- taide aikansa kuvana
- tutustuminen ITE-taiteeseen

Visuaalinen ympäristö

- värin ja muotojen esteettisen, ekologisen ja eettisen merkityksen tutkimista omassa ympäristössä
- sosiaalisen median visuaalisten ilmiöiden kriittinen tutkiminen

7.5.4 Tavoitteet

Taidesuhte

- kannustaa oppijaa taidekäsityksen kehittämiseen tavoitteellisen kuvailmaisun, hänelle merkityksellisen taiteen ja oman oppimisen reflektoinnin kautta
- kannustaa oppijaa oman identiteetin pohdintaan erilaisia kuvia tekemällä ja tulkitsemalla
- tukea oppijaa osaamisensa kehittämisessä tavoitteidensa ja näkemystensä mukaisessa itsenäisessä tai yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- rohkaista oppijaa käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja
- rohkaista oppijaa syventämään kuvailmaisun taitojaan

Visuaalinen lukutaito

- rohkaista oppijaa ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti
- rohkaista oppijaa ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen

- vahvistaa oppijan kykyä käyttää kuvan kieltä, kuvallisia muuttujia ja kuvallisen kerronnan keinoja
- kehittää oppijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista
- kehittää oppijan taitoa perustella omia tulkintojaan
- ohjata oppijaa laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan

Osallisuus ja vaikuttaminen

- tukea oppijaa hänen ilmaistessaan näkemyksiään taiteessa sekä muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- ohjata oppijaa ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan
- kannustaa oppijaa kehittämään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ohjata oppijaa ilmaisemaan näkemyksiään ja mielipiteitään taiteen keinoin

7.6 Aikuisten kuvataiteen opetus

Tornion kansalaisopiston aikuisten kuvataiteen taiteen perusopetuksessa noudatetaan kuvataiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Aikuisten kuvataiteen perusopinnot kehittävät käsitteellistämisen, sanallistamisen ja kriittisen ajattelun valmiuksia. Aikuisten opetuksessa huomioidaan oppijan yksilöllinen osaamis- ja kokemuspohja sekä hänen oppimisensa tarpeet.

Opintojen tarkoituksena on syventää aikuisen oppijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen sekä tukea hänen identiteettiään taiteentekijänä.

Opetuksessa perehdytään monipuolisesti nykyaikaiselle taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, ilmaisukeinoihin ja käsitteisiin sekä tunnustetaan itselle merkityksellisiä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.

Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia taiteellista ajattelua syventäviä työskentelytapoja kuten kuvien tulkintaa, yhteistyöprojekteja, luentoja, keskusteluja ja näyttelykäyntejä sekä digitaalisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia.

Opiskelijaa ohjataan pitkäjänteisten oppimistavoitteiden asettamiseen, elämänsä ja -kokemustensa tutkimiseen taiteellisen toiminnan lähtökohtana sekä oman kuvallisen ilmaisun kriittiseen reflektointiin.

7.7 Työtavat kuvataiteen opetuksessa

Kuvataiteen oppimiskäsitys pohjaa oppilaan aktiiviseen rooliin, eli oppilas on oppija ei opetettava. Oppimiskäsitys pohjautuu myös elinikäisen oppimisen periaatteeseen.

Kuvataiteen opetuksessa toimintaa ohjaavat myös kestävän kehityksen ja kiertotalouden periaatteet.

Tornion kansalaisopiston kuvataiteen taiteen perusopetuksen oppilaita kannustetaan kokeilemiseen, improvisointiin ja sattuman hyödyntämiseen. Tähän pyritään valitsemalla työtapoja, jotka kannustavat vuorovaikutukseen, yhdessä tekemiseen, toisilta oppimiseen ja oman oppimisen reflektointiin. Työtapojen valinnoissa huomioidaan oppijoiden omat tavoitteet, yksilölliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Oppilasta kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli työtapojen valinnassa.

Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä, teknologioita ja mediavälineitä. Työtapojen monipuolisuutta edistetään tekemällä yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa sekä mahdollisesti muiden Tornion kansalaisopiston opintoryhmien kanssa. Työpajojen monipuolisuutta edistetään myös hyödyntämällä paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia.

Tavoitteena on, että valitut työtavat ja oppimisympäristöt tukevat tutkivaa asennetta uuden oppimisessa, sekä kriittisen ajattelun kehittymistä. Työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen syventäminen.

7.8 Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa

Oppilaalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista. Arvioinnin tehtävä on tukea oppilaan kuvataiteen opintojen edistymistä. Oppilasta perehdytetään kuvataiteen arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Opetuksen sisällössä pohditaan myös, miten arvioinnin ja kritiikin luonne kuvataiteessa on vaihdellut ennen ja nyt.

Yhteisissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppijaa kuvataiteen perustaitojen hankkimisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulle palautteelle vahvistetaan oppijan kuvallista ilmaisua, taidesuhteen muotoutumista ja identiteetin rakentumista.

Teemaopintojen arvioinnilla tuetaan oppijaa yhteisissä opinnoissa hankkimiensa taitojen laajentamisessa. Jatkuvalle arvioinnille ja muulle palautteelle kehitetään oppijan kuvataiteellista ajattelua, kuvailmaisua, tietoja ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Kuvataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet

- taidesuhte
- visuaalinen lukutaito
- osallisuus ja vaikuttaminen

Työn ja oppimisen arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Oppijaa ohjataan pohtimaan oppimistavoitteitaan, havainnoimaan työskentelyään ja tarkastelemaan oman oppimisen edistymistä. Oppijaa rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Arvioinnilla ja muulla palautteella kannustetaan oppijaa uuden oppimiseen sekä ohjataan häntä arvostamaan toisten näkemyksiä, sekä kannustetaan häntä oman oppimisensa sanallistamiseen.

Opettaja tekee päätöksen oppijan siirtämisestä seuraavalle luokalle. Seuraavalle luokalle siirtymiseen vaikuttavat myös aiemmin suoritettut opinnot ja oppijan ikä.

8. KÄSITYÖTAIDE

8.1 Toiminta-ajatus

Tornion kansalaisopistossa toteutetaan käsityötaiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetusta pehmeiden käsitöiden viitekehyksessä sekä lapsille että aikuisille. Pehmeillä käsityöillä tarkoitetaan tekstiilitöitä. Aikuisten käsityötaiteen opintokokonaisuus on suunniteltu siten, että se on mahdollista suorittaa kolmessa vuodessa.

Varhaisiän käsityökasvatus ei kuulu taiteen perusopetuksen oppimäärään. Tornion kansalaisopistossa ei järjestetä käsityötaiteen varhaiskasvatusta. Sen sijaan opisto pyrkii järjestämään käsityötaiteen perusopetusta kaupunkikeskuksessa ja syrjäkylillä. Aikuisten käsityötaiteen perusopetusta järjestetään pääsääntöisesti vain opiston omassa kädentaitoluokassa kaupunkikeskuksessa, jossa opistolla on tarkoituksenmukaiset omat tilat toiminnan järjestämiseen. Syrjäkylillä järjestetään käsityön erikoiskursseja, joita aikuinen käsityötaiteen perusopetuksen opiskelija voi sisällyttää omiin opintoihinsa omien tavoitteiden ja mielenkiinnon mukaan.

8.1.1 Toiminnan tarkoitus

Tornion kansalaisopiston käsityötaiteen perusopetuksen tarkoituksena on:

- tarjota mahdollisuuksia käsillä tekemisen ilon kokemiseen ja löytämiseen
- kannustaa käsityön tekemiseen
- tuottaa oppilaalle myönteisiä kokemuksia käsityön parissa
- luoda valmiudet kulttuurimyönteisyydelle sekä elinikäiselle käsityön tekemiselle
- tukea käsityökasvatuksen avulla oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia
- tukea terveen itsetunnon kehitystä

8.1.2 Toiminnan tavoitteet

Tornion kansalaisopiston käsityötaiteen perusopetuksen tavoitteena on:

- auttaa oppijaa löytämään onnistumisen ilo
- auttaa oppijaa oppimaan erehdyksistä, vastoinkäymisistä ja virheistä
- tukea itsemyötätunnon kehitystä erehdysten, vastoinkäymisten ja virheiden kautta
- luoda pohja käsityön elinikäiselle tekemiselle
- ottaa opetuksessa huomioon oppijoiden yksilölliset erot, lähtökohdat ja kiinnostuksen kohteet
- antaa tasolta toiselle etenevää ja tavoitteellista käsityön opetusta

8.2 Käsityötaiteen opintokokonaisuus

Taiteen perusopetus on laajuudeltaan 500 oppituntia. Tästä määrästä yhteisten opintojen laajuus on 300 tuntia ja teemaopintojen 200 tuntia. Tuntimäärä jaetaan tasaisesti viiteen opintokokonaisuuteen. Jokainen opintokokonaisuus on laajuudeltaan 100 oppituntia. Jokainen opintokokonaisuus koostuu pienemmistä osa-alueista. Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen ja valmiuksien laajentaminen.

Opintojen yhteinen määrä on suoritettu, kun oppilas on osallistunut jokaisen kolmen opintokokonaisuuden (Tekstiili ja vaatetus 1–3) opetukseen vähintään 100 tunnin ajan (yht. 300 h).

Teemaopinnot on suoritettu, kun oppilas on osallistunut kummankin kahden opintokokonaisuuden (Tekstiili ja vaatetus 4–5) opetukseen vähintään 100 opetustunnin ajan (yht. 200 h).

Näin ollen käsityötaiteen perusopetuksen opintokokonaisuudet Tekstiili ja vaatetus 1–3 kattavat käsityötaiteen perusopetuksen yhteiset opinnot ja käsityötaiteen perusopetuksen opintokokonaisuudet Tekstiili ja vaatetus 4–5 kattavat käsityötaiteen perusopetuksen teemaopinnot.

8.2.1 Yleiset tavoitteet

- tarjota kokemuksia käsityöstä, muotoilusta ja teknologiasta
- luoda edellytyksiä myönteiselle suhteelle käsityölliseen tekemiseen
- luoda valmiuksia eri alojen jatko-opintoihin
- tukea oppijan kasvua ja itsetuntemusta
- tukea oppijan kulttuurista ja yhteiskunnallista osallisuutta
- tukea oppijan perusopetuksessa hankkimia taitoja ja vahvistaa niiden osaamista
- tukea oppijaa oman ilmaisun, ongelmanratkaisun ja tekemisen tavan etsimisessä
- kannustaa havainnoimaan ympäristöä ja kulttuurin moninaisuutta
- kannustaa ideoimaan ja rakentamaan uutta
- auttaa oppijaa näkemään käsityö monitieteisenä ilmiönä
- ohjata oppijaa pohtimaan käsillä tekemisen ja käsityöläisyyden merkityksiä
- ohjata oppijaa tutustumaan käsityön paikalliseen ja globaaliin kulttuuriin
- ohjata oppijaa kulttuurisensitiivisyyteen
- ohjata arvostamaan omaa ja toisten käsityötä sekä käsityöperinteitä
- ohjata pohtimaan vastuullista kuluttamista ja tuottamista ekologisesta, esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- innostaa tarkastelemaan käsityön ja taiteiden sekä käsityön ja tieteiden yhteyksiä
- innostaa käsityön, kulttuurin ja muotoilun elinikäiseen tekemiseen ja kokemiseen
- kehittää oppijan käsityötaitoja tasolta toiselle etenevän opetuksen avulla

8.3 Käsityötaiteen yhteiset opinnot

Käsityötaiteen yhteisten opintojen tarkoituksena on hankkia käsityön perustaidot. Opintojen tavoitteena on innostaa oppijaa kehittämään käsityön tekemisessä, suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvittavia taitoja. Opinnoissa tutustutaan käsityöhön, teknologiaan ja muotoiluun sekä tarkastellaan käsityötä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja monitieteisenä ilmiönä.

Käsityön kaikille yhteisissä opinnoissa tuotetaan tuotteita, teoksia ja palveluita yksin ja yhdessä sekä itselle ja toisille.

Opetuksen sisällössä

- tuotteiden käytettävyys ja tarkoituksenmukaiset materiaalit luovat perustan käsityölliselle tekemiselle
- teosten materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisun välineinä
- palveluiden (esim. näyttelyt, opetustilat) tekeminen ilmenee osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja hyvinvointina
- teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä
- muotoilua tarkastellaan kokonaisvaltaiseen tuottamiseen kuuluvana toimintana
- käsityötä, teknologiaa ja muotoilua käsitellään kulttuurisina, yhteiskunnallisina, monitieteisinä ja taiteeseen liittyvinä ilmiöinä
- sisältöjen valintojen lähtökohtana ovat oppijalle merkitykselliset ilmiöt, joita lähestytään henkilökohtaisten kokemusten kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä
- kaikkia keskeisiä sisältöjä pohditaan esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden näkökulmasta
- tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita

8.3.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Yhteiset opinnot 300 tuntia

Tekstiili ja vaatetus 1 TPO

- peruskoulun 3–4-luokkalaisille eli 9–10-vuotiaille
- opetusta 3 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 81 h / lukuvuosi

Tekstiili ja vaatetus 2 TPO

- peruskoulun 5–6-luokkalaisille eli 11–12-vuotiaille
- opetusta 3 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 81 h / lukuvuosi

Tekstiili ja vaatetus 3 TPO

- peruskoulun 7-luokkalaisille eli 13-vuotiaille
- opetusta 3 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 81 h / lukuvuosi

8.3.2 Keskeiset sisällöt

Käsityötaiteen perusopetuksen yhteiset opinnot pitävät sisällään seitsemän eri osa-aluetta (A-G). Osa-alueet ja niiden keskeiset sisällöt on lueteltu alla. Käsityötaiteen perusopetuksen yhteiset opinnot koostuvat kolmesta eri opintokokonaisuudesta (tekstiili ja vaatetus 1–3). Kukin opintokokonaisuus jakautuu neljään eri osaamisalaan, joiden sisältö pohjaa seitsemään eri osa-alueeseen (A-G). Kunkin osaamisalan laajuus on ilmaistu opintokokonaisuuden yhteydessä.

A. Taidot ja muotoilu

- tuetaan ja rohkaistaan oppijaa kädentaitojen harjoittelussa, omien tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa
- kannustetaan oppijaa havainnoimaan arjen elinympäristöstä nousevia tarpeita
- herätetään oppijan innostus uusien taitojen kokeilemiseen ja ilmaisemiseen
- rohkaistaan oppijaa materiaalien ja tekniikoiden monipuoliseen käyttöön
- ohjataan oppijaa ymmärtämään työohjeiden, -menetelmien ja -järjestyksen yhteys lopputulokseen
- ohjataan oppijaa luonnostelevaan, kuvaamaan ja havainnollistamaan sekä kehittelemään ideoitaan suunnitelmiksi sekä suullisesti että kuvallisesti
- ohjataan oppijaa materiaalien, työvälineiden ja tekniikoiden turvalliseen käyttöön

B. Yhteiskunta ja kulttuuri

- innostetaan oppijaa aktiiviseksi käsityökulttuurin havainnoijaksi, tekijäksi, toimijaksi ja vastuulliseksi kuluttajaksi
- tuodaan näkyväksi oppijan ajatuksia, tunteita ja tulkintoja käsityöstä, ympäristöstä ja kulttuurista
- rohkaistaan oppijaa pohtimaan omien valintojensa vaikutusta käsityössä
- autetaan oppijaa näkemään käsityö elävänä kulttuuriperintönä
- kannustetaan oppijaa pohtimaan käsityötä eettisyyden ja kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta
- autetaan oppijaa ymmärtämään käsityöyrittäjyyden traditiota

C. Taiteiden ja tieteiden välisyys

- ohjataan oppijaa hahmottamaan käsityötä taiteita ja tieteitä yhdistävänä ilmiönä
- kannustetaan oppijaa pohtimaan toimintaansa kestävän kehityksen näkökulmasta
- innostetaan oppijaa kekseliäisyyteen ja luovaan ongelmaratkaisuun
- rohkaistaan oppijaa näkemään yhteissuunnittelu ja -kehittely voimavarana

- tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

D. Pukeutuminen

- tarkastellaan pukeutumista identiteetin muotoutumisen, yhteisöön kuulumisen, eri kulttuurien, muoti-ilmiöiden, vaateusteknologian, käytettävyyden, fysiologian, eettisyyden ja kestävyuden näkökulmista
- tarkastellaan pukeutumista myös esittävän taiteen näkökulmasta

E. Esine- ja tekstiiliympäristöt

- tarkastellaan esine- ja tekstiiliympäristöjä asumisen, toiminnallisuuden ja käytettävyyden, teknologian, muotoilun, muoti-ilmiöiden, eri kulttuurien, eettisyyden ja kestävyuden näkökulmista
- tarkastellaan esine- ja tekstiilikulttuuria myös esittävän taiteen näkökulmasta

F. Palveluympäristöt

- tarkastellaan palveluympäristöjä hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden, yrittäjyyden, eettisyyden ja kestävyuden näkökulmista

G. Rakennetut ja luonnonympäristöt

- tarkastellaan rakennettuja ja luonnonympäristöjä osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin, viihtyvyyden, eettisyyden ja kestävyuden näkökulmista
- tarkastellaan rakennettuja ja luonnonympäristöjä myös esittävän taiteen näkökulmasta
- luonnon omien raaka-aineiden ja materiaalien hyödyntäminen kestävä kehityksen näkökulmasta

Tekstiili ja vaateus 1 TPO (100 h)

Käsityön perustaidot 1 (20 h)

- termit ja lyhenteet
- kaavan jäljentäminen
- ohjeen lukeminen
- ompelukoneen ajokortti
- saumurin ajokortti
- työvälineet tutuiksi
- oman ja toisten toiminnan, tekemisen ja tuotoksen arvostaminen

Taidot ja muotoilu 1 (50 h)

- työn suunnittelun alkeet
- ompelun alkeet: vuorettomat tekstiilityöt, yksinkertaiset tekstiiliesineet ja avotaskut
- neulonnan alkeet (tasoneule)
- virkkauksen alkeet (tasovirkkaus)
- huovutuksen alkeet (märkähuovutus, neulahuovutus)
- punontatyöt

Yhteiskunta ja kulttuuri 1 (10 h)

- kykenee kuuntelemaan toisia
- kykenee havainnoimaan ympäristöään
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- tuo ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä
- museo- ja näytösvierailu
- näyttelyn järjestäminen

Taiteiden ja tieteiden välisyys 1 (20 h)

- digitaidot
- teknologia ja tekniset välineet käsityössä
- motoriikka käsityössä

Tekstiili ja vaatetus 2 TPO (100 h)

Aiemmin opittujen lisäksi:

Käsityön perustaidot 2 (20 h)

- termien ja lyhenteiden englanninkieliset vastineet
- työn suunnittelun kehittäminen (luonnostelu ja kuvantaminen)
- yksinkertaisen kaavan piirtäminen (neliö, ympyrä) ja kolmiulotteisuuden hahmottaminen
- ohjevirheiden huomaaminen
- työvälineiden huolto

Taidot ja muotoilu 2 (50 h)

- ompelu: vuorelliset tekstiilit, vuorettomat yksinkertaiset vaatteet, monimutkaisemmat ja täytettävät esineet, taskut sulkumekanismilla
- neulonta: suljettu neule
- virkkaus: erilaiset muodot ja täytettävät esineet
- huovutus: konehuovutus
- pienkudonta
- nepparit ja napit

Yhteiskunta ja kulttuuri 2 (10 h)

- tunnistaa oman ja vieraan kulttuurin yhteneväisyyksiä ja eroja
- oppii käsityötekniikoiden monikulttuurisuuden ja globaalin synnyn periaatteita

Taiteiden ja tieteiden välisyys 2 (20 h)

- fysiikka käsityössä

Tekstiili ja vaatetus 3 TPO (100 h)

Aiemmin opittujen lisäksi:

Käsityön perustaidot 3 (20 h)

- peitetikkikone
- työvälineiden kunnostus
- työsuunnitelmien teknisten kohtien pohtiminen

Taidot ja muotoilu 3 (50 h)

- mittojen otto

- kaavojen kuosittelu: vaatteet, tekstiilit
- ohjevirheiden ymmärtäminen ja korjaaminen
- yksinkertaisten ohjeiden kirjoittaminen
- itselle mielekkäällä tekniikalla toteutettu istuva vaate
- ompelutekniikka: vetoketjut, laskokset, taskut, frillat, korjausompelu
- parsi ja paikkaa
- värjäys: myrkytön kasvivärjäys (tee, kahvi)

Yhteiskunta ja kulttuuri 3 (10 h)

- vastuullinen käsityökulttuuri niin valmistuksessa kuin kuluttamisessa
- eettinen käsityökulttuuri niin valmistuksessa kuin kuluttamisessa
- vaate- ja tekstiiliteollisuuden ongelmat ja kehittämistarpeet

Taiteiden ja tieteiden välisyys 3 (20 h)

- kemia käsityössä
- kierrätys ja kierrätysteknologia

8.4 Käsityötaiteen teemaopinnot

Käsityön teemaopintojen tarkoituksena on oppijan yhteisissä opinnoissa hankkimien taitojen syventäminen, soveltaminen ja laajentaminen. Käsityötaiteen teemaopintojen opetuksen punaisena lankana toimii kestävä kehitys ja opetuksen avulla ohjataan oppijoita oivaltamaan käsityötaiteen ympäristövaikutukset kestävän kehityksen näkökulmasta.

Opetuksessa otetaan huomioon oppijoiden erilaiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, paikalliset resurssit, ajankohtaiset ilmiöt sekä alueellinen ja globaali väestöllinen, kulttuurinen ja kestävä kehitys. Tavoitteena on avata ja monipuolistaa käsityötaiteen perusopetuksen sisältöjä siten, että kaikilla esimerkiksi sukupuoleen ja etniseen taustaan katsomatta on mahdollisuus kokea osallisuutta suhteessa opetuksen sisältöihin ja tarjontaan. Opintokokonaisuudet voivat sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta.

8.4.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Teemaopinnot 200 tuntia

Tekstiili ja vaatetus 4 TPO

- peruskoulun 7–8-luokkalaisille eli 13–14-vuotiaille
- opetusta 3 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 81 h / lukuvuosi

Tekstiili ja vaatetus 5 TPO

- peruskoulun 8–9-luokkalaisille eli 14–15-vuotiaille
- opetusta 3 oppituntia / viikko

- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 81 h / lukuvuosi

8.4.2 Keskeiset sisällöt

Käsityön teemaopinnoissa tuotetaan tuotteita, teoksia ja palveluita yksin ja yhdessä sekä itselle että toisille. Tuotteissa käytettävyyys ja tarkoituksenmukaiset materiaalit luovat perustan käsityölliselle tekemiselle. Teoksissa materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisun välineinä. Palveluissa tekeminen ilmenee osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja hyvinvointina. Käsityössä teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä. Muotoilua tarkastellaan kokonaisvaltaiseen tuottamiseen kuuluvana toimintana. Käsityötä, teknologiaa ja muotoilua käsitellään kulttuurisina, yhteiskunnallisina, monitieteisinä ja taiteeseen liittyvinä ilmiöinä.

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat oppijoille merkitykselliset ilmiöt, joita lähestytään henkilökohtaisten kokemusten kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä. Kaikkia keskeisiä sisältöjä pohditaan esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden näkökulmasta. Opinnoissa tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita.

Käsityötaiteen perusopetuksen teemaopinnot pitävät sisällään seitsemän eri osa-alueetta (A-G). Osa-alueet ja niiden keskeiset sisällöt on lueteltu alla. Käsityötaiteen perusopetuksen teemaopinnot koostuvat kahdesta eri opintokokonaisuudesta (tekstiili ja vaatetus 4–5). Kukin opintokokonaisuus jakautuu kolmeen eri osaamisalaan, joiden sisältö pohjaa seitsemään eri osa-alueeseen (A-G). Kunkin osaamisalan laajuus on ilmaistu opintokokonaisuuden yhteydessä.

A. Taidot ja muotoilu

- rohkaistaan oppijaa syventämään materiaalien ja tekniikoiden tuntemustaan
- kannustetaan oppijaa havainnoimaan ympäristöään ja arjen elinympäristön haasteita sekä pohtimaan niihin toimivia ratkaisuja
- kehitetään oppijan kykyä hallita käsityöprosessia pohtimalla työhohjetta, työjärjestystä ja työmenetelmiä omassa työskentelyssään
- vahvistetaan oppijan omaa ilmaisua uusilla taidoilla ja haasteilla
- ohjataan oppijaa löytämään tapoja kuvata, havainnollistaa ja kehitellä ideoitaan suunnitelmiksi osana suunnittelu- ja tuotekehitysprosessia
- ohjataan ja tuetaan oppijaa syventämään kädentaitojaan
- ohjataan oppijaa löytämään itselleen luontevia ja inspiroivia käsityöilmaisun muotoja ja työtapoja

B. Yhteiskunta ja kulttuuri

- innostetaan oppijaa ympäristön ja käsityökulttuurin aktiiviseen havainnointiin
- ohjataan oppijaa pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutuksia tuotteen laatuun, elinkaareen, ympäristöön ja yhteiskuntaan

- rohkaistaan oppijaa syventämään paikallisen, kotimaisen ja vieraiden kulttuurien käsityöperinteiden tuntemusta
- kannustetaan oppijaa tekemään oppimisen syventämiseen liittyviä valintoja oman kiinnostuksen ja arvomaailman mukaisesti
- kannustetaan oppijaa käsityökulttuurin vastuulliseksi ja taitavaksi tekijäksi, toimijaksi ja kuluttajaksi
- kannustetaan oppijaa osallistumaan käsityön elävän kulttuuriperinnön kehittämiseen
- kannustetaan oppijaa tutustumaan paikalliseen yritystoimintaan ja käsityöyrittäjyyteen sekä sen nykytoimijuuteen, vaikka niiden toimintaperiaatteet olisivat oppijan ja opetussuunnitelman eettisten ja kestävän kehityksen arvojen vastaisia
- autetaan oppijaa tulemaan rohkeaksi ja itsevarmaksi sekä näiden taitojen avulla avulla tekemään eettisesti ja ekologisesti kestäviä valintoja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa, vaikka valinnat olisivat valtavirran vastaisia ja/tai toimintaympäristössä entuudestaan tuntemattomia/käyttämättömiä

C. Taiteiden ja tieteiden välisyys

- ohjataan oppijaa ymmärtämään käsityötä monitaiteisena, -taitoisena ja -tieteisenä ilmiönä sekä hyödyntämään sitä omassa työskentelyssä
- autetaan oppijaa avartamaan näkökulmia soveltaa perinteitä trendeihin ja kokeilulliseen otteeseen tekniikoiden ja materiaalien käytössä
- kannustetaan oppijaa hyödyntämään kestävän kehityksen ja kiertotalouden näkökulmia toiminnassaan
- innostetaan oppijaa yhteissuunnitteluun, -kehittelyyn ja kekseliäisyyteen
- rohkaistaan oppijaa visioimaan uutta, ennen näkemätöntä ja rakentamaan näkymätöntä näkyväksi käsityöksi
- tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

D. Pukeutuminen

- tarkastellaan pukeutumista muoti-ilmiöiden, identiteetin muotoutumisen, yhteisöön kuulumisen, eri kulttuurien, kulttuurisensitiivisyyden, vaatetusteknologian, fysiologian ja kestävän kehityksen näkökulmista
- tarkastellaan pukeutumista myös esittävän taiteen näkökulmasta

E. Esine- ja tekstiiliympäristöt

- tarkastellaan esine- ja tekstiiliympäristöjä muoti-ilmiöiden, muotoilun, asumisen, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden, teknologian, eri kulttuurien, kulttuurisensitiivisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista
- tarkastellaan esine- ja tekstiiliympäristöjä myös esittävän taiteen näkökulmasta

F. Palveluympäristöt

- tarkastellaan palveluympäristöjä hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden, yrittäjyyden ja kestäväen kehityksen näkökulmista
- tarkastellaan palveluympäristöjä myös esittävän taiteen näkökulmasta

G. Rakennetut ja luonnonympäristöt

- tarkastellaan rakennettuja ja luonnonympäristöjä osallisuuden, yhteisöllisyyden, kokemuksellisuuden, hyvinvoinnin, ihmisten viihtyvyyden ja kestäväen kehityksen näkökulmista
- tarkastellaan luonnon tarjoamia mahdollisuuksia kestäväen kehityksen ja kiertotalouden näkökulmasta
- tarkastellaan rakennettuja ja luonnonympäristöjä myös esittävän taiteen näkökulmasta

Tekstiili ja vaatetus 4 TPO (100 h)

Aiemmin opittujen lisäksi:

Käsityön perustaidot 3 (20 h)

- yhteisöllinen oppiminen ja opitun taltioiminen

Taidot ja muotoilu 3 (50 h)

- omavalintaisten tekniikoiden opettelu ja jo opittujen taitojen syventäminen
- piensarjat

Yhteiskunta ja kulttuuri 3 (20 h)

- yhteistyöprojektit

Taiteiden ja tieteiden välisyys 3 (10 h)

- eri taidealojen yhdistäminen omiin kokeilullisiin projekteihin

Tekstiili ja vaatetus 5 TPO (100 h)

Aiemmin opittujen lisäksi:

Käsityön perustaidot 3 (20 h)

- soveltaminen

Taidot ja muotoilu 3 (50 h)

- katse tulevaisuuteen
- asiakastyö

Yhteiskunta ja kulttuuri 3 (20 h)

- perinneprojektit

Taiteiden ja tieteiden välisyys 3 (27 h)

- portfolion rakentaminen

8.5 Aikuisten käsityötaiteen opetus

Aikuisten käsityötaiteen perusopetuksessa otetaan huomioon aikuisen oppijan motivoituneisuus, omatoimisuus ja aiempi osaaminen. Opinnot antavat valmiuksia opitun

hyödyntämiseen omassa työssä, vapaa-ajan harrastuksissa, elinikäisessä oppimisessa ja yritystoiminnassa. Päämääränä on oppimisen ilon saavuttaminen tekemisen, vuorovaikutuksen, ponnistelemisen, uuden oivaltamisen sekä kyseenalaistavan ja kokeilevan työskentelyn avulla.

Käsityöprosesseissa hyödynnetään teknologiaa tekemisen, ilmaisun ja kuvaamisen välineenä. Käsityötaiteen ilmaisussa hyödynnetään poikkitaiteellisia lähtökohtia ja opiskelijan taitorepertoarin laajentamista ulottumaan yli taideainerajojen. Sosiaalinen ja yhteiskunnallinen näkökulma tulee osaksi opintoja myös erilaisten muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden yhteistyöhankkeiden kanssa.

Aikuisten käsityötaiteen perusopetuksessa noudatetaan käsityötaiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Kuitenkin niin, että opinnot on mahdollista suorittaa kolmessa vuodessa. Teemaopinnot kulkevat yhteisten opintojen rinnalla. Teemaopintojen osuus on 66,67 h ja yhteisten opintojen 100 h / vuosi.

Aikuisten käsityötaiteen perusopetuksen lisätavoitteet

- auttaa oppijaa kehittämään omaa käsityöilmaisua, muotoiluajattelua ja taiteellista työskentelyä
- auttaa oppijaa kohentamaan aiempien elämänvaiheiden ja kokemusten muovaamia henkilökohtaisia pystyvyyssodotuksia
- tukea oppijaa syventämään opintojaan itseä kiinnostaviin sekä omaa elämää ja elämäntilannetta palveleviin sisältöihin
- auttaa oppijaa etsimään, löytämään ja kokeilemaan työtapoja ja materiaaleja itselle luontevan käsityöilmaisun syventämiseksi
- auttaa oppijaa näkemään tuotteen tai teoksen valmistus luovana prosessina, jonka vaiheet ovat purettavissa osiin, mutta jotka limittyvät ja kehittyvät käsityöprosessin edetessä kokeiluiden ja idean kehittyessä
- tehdä yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

8.5.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Yleiset opinnot 300 tuntia, teemaopinnot 200 tuntia

Tekstiili ja vaatetus 1 ATPO

- yli 16-vuotiaille
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 21 kertaa sekä 2 x 8 h
- opetusta 4,67 h / viikko + 15.59 h / lukuvuosi
- lukuvuodessa opetusta: perusopintoja 100 h ja teemaopintoja 66,7 h
- kts. käsityö TPO 1 + käsityö TPO 4

Tekstiili ja vaatetus 2 ATPO

- yli 16-vuotiaille

- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 21 kertaa sekä 2 x 8 h
- opetusta 4,67 h / viikko + 15.59 h / lukuvuosi
- lukuvuodessa opetusta: perusopintoja 100 h ja teemaopintoja 66,7 h
- kts. käsityö TPO 2 + käsityö TPO 4–5

Tekstiili ja vaatetus 3 ATPO

- yli 16-vuotiaille
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 21 kertaa sekä 2 x 8 h
- opetusta 4,67 h / viikko sekä 15.59 h / lukuvuosi
- lukuvuodessa opetusta: perusopintoja 100 h ja teemaopintoja 66,7 h
- kts. Käsityö TPO 3 + käsityö TPO 5

8.6 Työtavat käsityötaiteen perusopetuksessa

Käsityölle on ominaista havainnoille, pohdiskelulle, käsitteellistämislle, vuorovaikutukselle, arvottamiselle, tulkinnalle, kokeilulle ja aktiivisuudelle perustuva toiminta. Se ilmenee niin oppijan käsityöprosessissa kuin laajemmin yhteisön jäsenenä toimiessa.

Käsityötaiteen yleisen oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppimäärän tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Opetuksen toteutuksessa kiinnitetään huomiota kulttuurisensitiivisyyteen. Toimintaa ohjaavat kestävän kehityksen ja kiertotalouden periaatteet.

Myös käsityötaiteen oppimiskäsitys pohjaa oppilaan aktiiviseen rooliin, eli oppilas on oppija ei opetettava. Oppimiskäsitys pohjautuu elinikäisen oppimisen lisäksi ensin kognitiiviseen oppimiskäsitykseen ja sitten konstruktivisen oppimiskäsityksen kautta kontekstuaaliseen oppimiskäsitykseen. Näin ollen aluksi opetus on oppimisen ohjausta, sitten varsinaisen tekniikan tms. opetusta ja tämän jälkeen opetuksen lähtökohtana oppijan omakohtainen kokemus. Opettajan tehtävä on motivoida oppimiseen ja pohjustaa opittavaa aihetta, tämän jälkeen opettaja luo oppimisympäristön myös kysymysten ja palautteen avulla ja lopulta opettaja ohjaa oppijaa oikeaan suuntaan kohti tavoitteita. Uusi tieto rakentuu aina vanhan päälle ja lopulta saavutetaan oppijan persoonallinen käsityötaiteen tekemisen tapa. Prosessin aikana oppija oppii havainnoimaan ja refleктоimaan sekä ymmärtämään ja käsitteellistämään oppimaansa ja sitä, mitä ei vielä osaa.

Opetuksessa hyödynnetään erilaisia ryhmäopetuksen muotoja. Yksilöopetusta toteutetaan ryhmäopetuksen sisällä. Oppilaille luodaan tilaisuuksia vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen oppimiseen. Oppilaita tuetaan yksilölliseen ja omatoimiseen työskentelyyn.

Työtapojen monipuolisilla valinnoilla tuetaan yksilöllistä tietojen ja taitojen oppimista, ilmaisua ja testaamista sekä yhteistoiminnallista käsityötä. Opetus järjestetään oppimisympäristöissä, jotka tukevat tarkoituksenmukaisesti erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja teknologioiden tutkimista sekä niiden kekseliästä soveltamista ja oppilaiden

erityisosaamisalueiden kehittymistä. Työtapojen monipuolisuutta edistetään tekemällä yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa sekä mahdollisesti muiden Tornion kansalaisopiston opintoryhmien kanssa. Työpajojen monipuolisuutta edistetään myös hyödyntämällä tarkoituksenmukaisia paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia. Oppimisympäristöissä pyritään autenttisuuteen.

Työskentelylle asetetut tavoitteet ohjaavat mielikuvitusta, ihmettelyä ja ideoiden kehittelyä. Erilaisiin ilmiöihin tutustutaan elämyksellisesti ja kokemuksellisesti. Ilmiöiden moninaisuutta, merkityksiä ja viestejä tutkitaan, tulkitaan ja arvostetaan. Työskentelyssä korostuu käsillä tekemisen ja oivaltamisen ilo.

8.7 Oppimisen arviointi käsityötaiteen perusopetuksessa

Opintojen aikana opettaja seuraa oppijan kehitystä ja antaa palautetta oppijan edistymisestä suullisesti. Oppijat asettavat lukuvuoden alussa lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteen itselleen. Tavoitteet kirjataan ja yhteisissä keskusteluissa arvioidaan tavoitteiden toteutumista.

Oppijaa rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Arviointitaitoja harjoitellaan opintojen kuluessa. Oppijalle annettava palaute on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja jatkuvaa. Arvioinnilla oppijaa kannustetaan osaamisensa laajentamiseen, soveltamiseen ja esittelemiseen. Arvioinnilla tuetaan oppijan kehittymistä opinnoissaan, ilmaisussaan, taidoissaan sekä ohjataan oppijaa omien tavoitteiden asettamisessa. Oppijaa perehdytetään käsityön arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin.

Arviointi on jatkuvaa ja suullista. Oppija tekee myös itsearviointia ja ryhmissä toteutetaan vertaisarviointia. Joka vuosi järjestetään näyttely, jotta oppijat voivat saada myös julkista palautetta. Oppijalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

Käsityötaiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet

- taidot ja muotoilu
- yhteiskunta ja kulttuuri
- taiteiden ja tieteiden välisyys

Käsityön yleisen oppimäärän teemaopintoihin sisältyy oppijan kokoama muodoltaan ja toteutukseltaan omaa käsityöilmaisua edustava esitys osaamisestaan, jossa on sanallista ja/tai kuvallista aineistoa sekä itsearviointia.

Opettaja tekee päätöksen oppijan siirtämisestä seuraavalle luokalle. Seuraavalle luokalle siirtymiseen vaikuttavat myös aiemmin suoritettut opinnot ja oppijan ikä.

9. TANSSITAIDE

9.1 Toiminta-ajatus

Tornion kansalaisopistossa toteutetaan tanssitaiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetusta baletin viitekehyksessä. Opetuksessa huomioidaan taide- ja taitosisällön lisäksi myös urheiluvalmennuksen näkökulma, sillä tanssijat ovat myös urheilijoita. Opintokokonaisuus on suunniteltu siten, että se on mahdollista suorittaa viidessä vuodessa. On huomattava, että balettikoulun 3-luokalle siirrytään kuitenkin vasta sinä vuonna, kun oppilas täyttää 13 vuotta ja aloittaa peruskoulun 7-luokan. Näin turvataan oppijan fyysisen ja psyykkisen kehityksen tasapaino.

Varhaisiän tanssikasvatus ei kuulu taiteen perusopetuksen oppimäärään, mutta se valmistaa oppilaita tanssitaiteen perusopetukseen. Tornion kansalaisopistossa varhaisiän tanssikasvatusta annetaan jopa 10-vuotiaille lapsille balettiin valmistavassa ryhmässä. Tästä syystä myös alakouluikäisillä lapsilla on mahdollisuus siirtyä tanssitaiteen perusopetuksen pariin vielä 5-luokalla eli n. 11-vuotiaana, jäämättä jälkeen TPO:n opintopolussa. Tavoite on tukea erityisesti niitä lapsia, jotka eivät esimerkiksi erinäisistä sosio-ekonomisista syistä, pitkien etäisyyksien tai myöhään heränneen kiinnostuksen vuoksi ole voineet osallistua tanssin koulutusohjelmaan aiemmin. Toteuttaaksemme tavoitteemme, on tanssitaiteen perusopetuksen 1. balettiluokka mahdollista aloittaa vielä oppijan ollessa peruskoulun 5-luokalla.

9.1.2 Toiminnan tarkoitus

Tornion kansalaisopiston tanssitaiteen perusopetuksen tarkoituksena on:

- tarjota mahdollisuuksia tanssin ja liikunnan ilon kokemiseen ja löytämiseen
- tuottaa oppijalle myönteisiä kokemuksia tanssin parissa
- luoda valmiudet kulttuurimyönteisyydelle
- tukea liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa
- tukea terveen itsetunnon kehitystä

9.1.3 Toiminnan tavoitteet

Tornion kansalaisopiston tanssitaiteen perusopetuksen tavoitteina on:

- antaa tasolta toiselle etenevää ja tavoitteellista tanssinopetusta
- tukea oppijan kokemusta ja ymmärrystä tanssista fyysisen ja luovan toiminnan kautta
- tuottaa elämyksellisiä tanssikokemuksia ja tukea tanssin ilon löytymistä

- luoda pohja tanssin elinikäiselle tekemiselle ja kokemiselle
- ottaa opetuksessa huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja lähtökohdat
- tehdä yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

9.2 Tanssitaiteen opintokokonaisuus

Taiteen perusopetus on laajuudeltaan 500 oppituntia. Tästä määrästä yhteisten opintojen laajuus on 300 tuntia opetusta ja teemaopintojen 200 tuntia. Kahden vuoden opintojen jälkeen, mutta aikaisintaan balettikoulun kolmannelta luokalta alkaen, yhteisten opintojen rinnalle otetaan teemaopinnot.

Yhden yhteisten opintojen opintokokonaisuuden muodostaa yhden lukuvuoden opiskelu kyseisen luokka-asteen tuntimäärän mukaisesti eli 60 tuntia / lukuvuosi. Kuitenkin niin, että balettikoulun 3-luokka aloitetaan aikaisintaan sinä vuonna, jolloin opiskelija täyttää 13 vuotta. Yhteiset opinnot eli balettikoulun 1-luokka (Baletti 1) voidaan aloittaa aikaisintaan sinä vuonna, jolloin lapsi täyttää 9 vuotta, mikäli hän on aloittanut opintopolkunsa lastentanssista ja siirtyy balettikoulun 1-luokalle balettiin valmistavan ryhmän kautta.

Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen ja valmiuksien laajentaminen. Teemaopintojen opintokokonaisuuden muodostaa kolmen lukuvuoden opiskelu balettikoulun vuosiluokkien 3–5 yhteydessä (Baletti 3-5). Yhden teemaopintojen lukuvuoden tuntimäärä on 66,7 oppituntia. Näin ollen balettiluokkien 3–5 kokonaisoppituntimääräksi muodostuu 126,7 oppituntia / lukuvuosi. Teemaopintojen ja 3-vuosiluokalle siirtymisen aloituskäytäntöä ei voida varhaistaa, vaikka oppilas olisi kuinka taitava hyvänsä, sillä balettikoulun 3–5-luokat ja teemaopinnot niiden yhteydessä vaativat keholta voimakasta fyysistä suoriutumista, mihin nuoremman lapsen fyysiikka ei ole vielä valmis.

Tanssiopintojen yhteinen määrä on suoritettu, kun oppilas on osallistunut kunkin vuosiluokan (Baletti 1–5) opetukseen vähintään 60 tunnin verran (yht. 300 h)

Teemaopinnot on suoritettu, kun oppilas on osallistunut baletin vuosiluokilla 3–5 vähintään 66,7 opetustunnin ajan per vuosiluokka teemaopintojen kursseille (yht. 200 h).

Näin ollen balettikoulun vuosiluokilla 1–2 tarjotaan opetusta 60 h vuodessa ja balettikoulun vuosiluokilla 3–5 tarjotaan opetusta yhteensä 126,7 h vuodessa. Opetuksen teho ja volyyymi painottuvat aikaan, jolloin taitavuus kehittyy nopeimmin ja tehokkaammin ja jolloin fyysinen ja psyykinen keho kestää sekä ymmärtää tanssiin liittyvää urheiluvalmennusta paremmin.

9.2.1 Yleiset tavoitteet

- tuottaa oppijalle myönteisiä kokemuksia tanssin parissa, kannustaa tanssin harrastamiseen
- kehittää sosiaalisia taitoja
- kehittää keskittymiskykyä, itseluottamusta, viestintäkykyä ja ryhmässä toimimisen taitoja
- kehittää monipuolisia valmiuksia, jotka tukevat tanssin tekemistä ja kokemista sekä mahdollistavat ammattiopintoihin siirtymisen ja/tai luoda pohja tanssin elinikäiselle harrastamiselle
- tukea liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa
- tukea oppijan kokemusta ja ymmärrystä tanssista fyysisen ja luovan toiminnan kautta
- tukea oppijan kokonaisvaltaista kasvua, luovuutta, taiteellista ilmaisukykyä ja kulttuurista osallisuutta
- tukea oppijan kasvua ymmärtää ihmisen yksilöllisyyttä
- kannustaa osallistumaan ja katsomaan tanssi/kulttuuritapahtumia ja -esityksiä
- ohjata oppijaa omaksumaan tanssin valmiudet omista henkilökohtaisista ja kulttuurisista lähtökohdista käsin
- rohkaista omakohtaiseen tanssi-ilmaisuun
- saavuttaa kyky vastaanottaa ja kokea tanssi omana taiteenalana ja hahmottaa se osana taiteiden kokonaisuutta
- luoda valmiuksia tanssitaiteen jatko-opintoihin
- tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

9.3 Varhaisiän tanssikasvatus

Tanssitaiteen perusopetuksen yhteisiä opintoja edeltää varhaisiän tanssiopinnot. Nämä opinnot on suunnattu 4–7-vuotiaille alle kouluikäisille lapsille sekä kouluikäisille 7–10-vuotiaille lapsille. Opinnot eivät sisälly taiteen perusopetukseen, vaan ne valmistavat lapsia psyykkisesti ja fyysisesti vaativaan tanssitaiteen perusopetukseen.

Opetusta toteutetaan ryhmissä; Lastentanssi 1 (4–5 v.), Lastentanssi 2 (6–7 v.) ja Balettiin valmistava ryhmä (7–10 v.). Lastentanssiryhmissä opetusta annetaan noin 30 oppituntia lukuvuodessa. Balettiin valmistavassa ryhmässä opetusta annetaan noin 60 oppituntia lukuvuodessa.

Varhaisiän tanssiopintojen tavoitteena on lapsen luovuuden ja kehontuntemuksen kehittäminen. Opetuksen tehtävänä on herättää tanssin ilo ja tukea itseilmaisun ja itseluottamuksen kehittämistä turvallisissa oppimisympäristöissä.

Leikinomaisen toiminnan avulla edistetään lapsen tanssin perustaitoja, ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Opetuksen kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen sekä liikuntalajien tarjoamat mahdollisuudet.

9.3.1 Opetuksen rakenne, kesto ja perusteet

Lastentanssi 1 (kesto 1–2 vuotta)

- 4–5-vuotiaille
- 1 x 45 min/viikko

Lastentanssi 2 (kesto 1–2 vuotta)

- 6–7-vuotiaille
- 1 x 45min/viikko

Balettiin valmistavat opinnot (kesto 1–3 vuotta)

- peruskoulun 1–4-luokkalaisille eli 7–10-vuotiaille
- 1 x 90 min / viikko

Keskeiset sisällöt

- perusliikuntataitojen ja liikkuvuuden harjoittaminen
- luovan- ja oman liikkeen rohkea ilmaiseminen
- tanssin perustaitoihin tutustuminen
- sosiaalisten taitojen ja oppimisvalmiuksien kehittäminen

Keskeiset tavoitteet

- innostaa lapsi tanssin maailmaan leikinomaisen toiminnan kautta
- opettaa tanssitunti käytänteitä
- leikinomaisten harjoitteiden kautta opettaa tanssiteknisiä perustaitoja ja kehittää liikkuvuutta
- rohkaista ja opettaa ryhmässä toimimiseen
- kannustaa itseilmaisuun

Lastentanssi 1–2

Tavoite

- lapsen kokonaisvaltainen kehittäminen leikinomaisesti musiikin ja tanssin avulla.

Tehtävät

- herättää lapsessa tanssin iloa
- kehittää kehon- ja tilantuntemusta
- ohjata lasta itsenäiseen ajatteluun ja käyttäytymiseen
- tukea lapsen motorista kehitystä
- antaa opetusvalmiuksia monipuoliseen tanssin opiskeluun

- ohjata lasta tanssitaiteen vastaanottamiseen, kokemiseen ja ymmärtämiseen
- johdattaa musiikkiliikunnan kautta rytmiikan ja musiikin perusteisiin

Keskeiset sisällöt

- oppilaiden luovuuden säilyttäminen luovien tehtävänäntöjen ja harjoitusten avulla
- motoriset harjoitukset: perusliikkumismuodot kuten hyppyaskel, laukka, tasajalkahyppy, yhden jalan hyppy, loikka, näiden eri variaatiot ja yhdistelmät sekä liikkuvuus- ja tasapainoharjoitukset
- musiikkiliikunta sis. 3- ja 4-jakoisen rytmin erottamisen, musiikin nyanssien erottaminen ja niiden mukaan tanssiminen sekä tauon erottaminen ja siihen reagoiminen liikkeellä
- tanssitekniikan perusvalmiudet: alkeisbaletin liikemateriaalia, tasojen käyttö, erilaisia hyppyjä, pyörimiseen valmistavat liikkeet, erilaiset liikelaadut, käsien koordinaatio jne.
- erilaiset ryhmätanssin peruskuviot kuten piiri, jono porteista, rivi, parijono, jono diagonaalissa jne. sekä kansantanssin, karakteritanssin yms. perusaskelten helponnettuja muotoja

Opetuksen toteutus/tunnin kulku

- oma alkurituuaali
- tanssiteknisiä perusvalmiuksia kehittävät harjoitukset
- fyysismotoriset harjoitukset
- musiikkiliikunta
- lapsen luovuutta kehittävät tehtävänäntöt ja erilliset harjoitukset
- loppurituuaali kuten liikkuvuusharjoittelu

Opetusta täydennetään esitysten valmistamisella vähintään kerran vuodessa.

Balettiin valmistava luokka

Balettitunnin muotoon siirrytään asteittain ja tunneilla on mukana myös lastentanssista tuttuja luovia harjoituksia ja leikkejä.

Tavoitteet

- oikean vartalon asennon hahmottaminen ja jalkojen aukikierron ymmärtäminen
- liikkuvuuden, ketteryuden ja tasapainon kehittäminen
- uusien liikkeiden perusmuotojen harjoittelu
- koordinaation kehittäminen pään, käsien ja jalkojen yksinkertaisissa liikkeissä
- klassisen baletin maailmaan, traditioihin ja tuntirakenteeseen totuttautuminen

Opetuksen toteutus/tunnin kulku

- oma alkurituuaali
- klassisen baletin tankoharjoittelu

- harjoittelu keskilattialla
- allegro-osa hyppyineen ja erilaisine liikesarjoineen
- lihaskunto-, liikkuvuus- ja kehonhuoltoharjoittelu

Lisäksi oppilaiden tanssi-innostuksen ylläpitämiseksi: luovan tanssin harjoituksia, pieniä tanssisommitelmia sekä helppoja suomalaisia ja ulkomaisia kansantansseja.

Opetusta täydennetään esitysten valmistamisella vähintään kerran vuodessa.

9.4 Tanssitaiteen yhteiset opinnot

Tanssitaiteen yhteisen oppimäärän opetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua, luovuutta, taiteellista ilmaisukykyä ja kulttuurista osallisuutta. Oppilas saa tukea tanssissa tarvittavien valmiuksien omaksumisessa omista henkilökohtaisista ja kulttuurisista lähtökohdistaan käsin. Opintojen myötä oppilas oppii kiinnittämään huomiota kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja terveelliseen elämäntapaan. Opetus kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisiin tanssin ja muun taiteen tapahtumiin ja esityksiin myös taiteen kokijana. Opetus avartaa oppilaan käsitystä tanssin monimuotoisuudesta niin taiteena kuin kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä sekä tukee hänen kasvuun sivistyneeksi, suvaitsevaksi ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaksi kansalaiseksi.

9.4.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Yhteiset opinnot 300 tuntia

Baletti 1 TPO

- kesto 1–3 vuotta
- peruskoulun 3–5-luokkalaisille eli 9–11-vuotiaille
- 1 x 90 min / viikko (yht. 60 h / vuosi)

Baletti 2 TPO

- kesto 1–2 vuotta
- peruskoulun 5–6-luokkalaisille eli 11–12-vuotiaille
- 1 x 90 min / viikko (yht. 60 h / vuosi)

Baletti 3 TPO

- kesto 1 vuotta
- peruskoulun 7-luokkalaisille eli 13-vuotiaille
- n. 1 x 90 min / viikko (yht. 60 h / vuosi)

Baletti 4 TPO

- kesto 1 vuotta
- peruskoulun 8-luokkalaisille eli 14-vuotiaille
- n. 1 x 90 min / viikko (yht. 60 h / vuosi)

Baletti 5 TPO

- kesto 1 vuotta
- peruskoulun 9-luokkalaisille eli 15-vuotiaille
- n. 1 x 90min / viikko (yht. 60 h / vuosi)

9.4.2 Keskeiset sisällöt

- tukea kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua (lihaskunto, liikkuvuus ja kehonhuolto)
- opastaa sekä painottaa oikeaoppisen lämmittelyn ja palautumisen merkitystä (lihaskunto, liikkuvuus ja kehonhuolto)
- tukea harjoittein ymmärrystä kineettisiin liikeketjuihin ja kehon linjaukseen (lihaskunto, liikkuvuus ja kehonhuolto)
- tutustua ja opetella tanssilajien liikesanastoa
- harjoitella motorisia taitoja
- tehdä ilmaisuun ja musiikin tulkintaan liittyviä harjoitteita
- antaa avaimia yksilön omaan luovaan ajatteluun ja taiteidenväliseen osaamiseen
- tukea vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittymistä
- luoda tilaisuuksia harjoitella esiintymistä sekä saada mahdollisuuksia omien taiteellisten produktioiden suunnittelulle ja toteutukselle
- tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

9.4.3 Tavoitteet

Balettiluokka 1

Hyvinvointi ja kehollisuus

- löytää tanssin ilon
- rakentaa positiivista suhdetta omaa kehoa kohtaan ja siihen, miten yksilön keho liikkuu, kokee ja tuntee

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- kykenee kuuntelemaan toisia ja havainnoimaan ympäristöään herkästi
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- tuo ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä

Taito ja taide

- kehittää motorisia taitojaan monipuolisesti
- saa kokemuksia esiintymisestä

Balettiluokka 2

Hyvinvointi ja kehollisuus

- rakentaa positiivista suhdetta omaa kehoa kohtaan ja siihen, miten yksilön keho liikkuu, kokee ja tuntee
- ymmärtää, että jokaisen keho on yksilöllinen

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- kykenee kuuntelemaan toisia ja havainnoimaan ympäristöään herkästi
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- tuo ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä

Taito ja taide

- kehittää motorisia taitojaan monipuolisesti
- saa kokemuksia esiintymisestä

Balettiluokka 3

- varvastanssiharjoitukset alkavat
- valittavissa lisäksi teemaopinnot

Hyvinvointi ja kehollisuus

- tunnistaa ja on valmis hyödyntämään oman kehonsa liikkeelliset ja ilmaisulliset mahdollisuudet

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- kykenee kuuntelemaan toisia ja havainnoimaan ympäristöään herkästi
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- tuo ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä

Taito ja taide

- kehittää motorisia taitojaan monipuolisesti
- saa kokemuksia esiintymisestä
- laajentaa liikkeellistä ja ilmaisullista sanastoaan
- saa tilaisuuksia tutustua muihin tanssin muotoihin ja lajeihin ja niiden kulttuuriseen taustaan

Balettiluokka 4

- varvastanssiharjoitukset jatkuvat
- valittavissa lisäksi teemaopinnot

Hyvinvointi ja kehollisuus

- tunnistaa ja on valmis hyödyntämään oman kehonsa liikkeelliset ja ilmaisulliset mahdollisuudet

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- kykenee herkästi kuuntelemaan toisia ja havainnoimaan ympäristöään
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- tuo ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä

Taito ja taide

- kehittää motorisia taitojaan monipuolisesti

- saa kokemuksia esiintymisestä
- laajentaa liikkeellistä ja ilmaisullista sanastoaan
- saa tilaisuuksia tutustua muihin tanssin muotoihin ja lajeihin ja niiden kulttuuriseen taustaan
- tutustuu valitsemaan tanssilajiin ja sen kulttuuriseen taustaan

Balettiluokka 5

- varvastanssiharjoitukset jatkuvat
- valittavissa lisäksi teemaopinnot
- oppilailla tulisi olla tanssitekniset valmiudet pyrkiä esimerkiksi tanssinopettajakoulutukseen tai tanssijoiksi
- opettajan tulee antaa oppilaille tietoa jatkumahdollisuuksista opiskella tanssia ja auttaa oppilaita pyrkimään kyseisiin kouluihin heidän halutessaan

Hyvinvointi ja kehollisuus

- tunnistaa ja on valmis hyödyntämään oman kehonsa liikkeelliset ja ilmaisulliset mahdollisuudet

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- kykenee kuuntelemaan toisia ja havainnoimaan ympäristöään herkästi
- toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä
- tuo ryhmätyöskentelyyn oman panoksensa
- arvostaa ja kunnioittaa toisten yksilöllisyyttä ja näkemyksiä

Taito ja taide

- kehittää motorisia taitojaan monipuolisesti
- saa kokemuksia esiintymisestä
- laajentaa liikkeellistä ja ilmaisullista sanastoaan
- saa tilaisuuksia tutustua muihin tanssin muotoihin ja lajeihin ja niiden kulttuuriseen taustaan
- tutustuu valitsemaan tanssilajiin ja sen kulttuuriseen taustaan
- tutustuu tanssiin taidemuotona muiden taiteiden joukossa

9.5 Tanssin teemaopinnot

Tanssin teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen ja valmiuksien laajentaminen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, paikalliset resurssit, ajankohtaiset ilmiöt sekä alueellinen väestöllinen ja kulttuurinen kehitys. Tavoitteena on avata ja monipuolistaa tanssitaiteen perusopetuksen sisältöjä siten, että kaikilla esimerkiksi sukupuoleen ja etniseen taustaan katsomatta on mahdollisuus kokea osallisuutta suhteessa opetuksen sisältöihin ja tarjontaan. Yksittäiset opintokokonaisuudet voivat sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta. Pienenä toimijana Tornion kansalaisopisto ei voi tarjota lukuisia eri vaihtoehtoja valittavaksi teemaopintojen sisältöön. Kansalaisopisto ottaa teemaopintojen sisällönsuunnittelussa huomioon oppilaiden ja heidän huoltajiensa toiveita ja suunnittelee

tanssinopettajan johdolla teemaopintojen sisällöt vastaamaan opiskelijoiden toiveita ja kehittämistarpeita.

9.5.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Teemaopinnot 200 tuntia

Point

- baletti 3–5-luokkalaisille
- 1 x 45 min / viikko (yht. 33,35 h / vuosi)

Repertuaari

- baletti 3–5-luokkalaisille
- 1 x 45 min / viikko (yht. 33,35 h / vuosi)

9.5.2 Keskeiset sisällöt

- tukea kokonaisvaltaista hyvinvointia ja turvallista harjoittelua
- opastaa sekä painottaa oikeaoppisen lämmittelyn ja palautumisen merkitystä
- tukea harjoittein ymmärrystä kineettisiin liikeketjuihin ja kehon linjaukseen
- tutustua ja opetella tanssilajien liikesanastoa
- harjoitella motorisia taitoja
- tehdä ilmaisuun ja musiikin tulkintaan liittyviä harjoitteita
- antaa avaimia yksilön luovaan, taiteelliseen ja taiteidenväliseen ajatteluun
- tukea vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen kehittymistä
- tutustua ja tutkia tanssin perustietoutta
- harjoitella esiintymistä ja esiintymistilanteiden suunnittelua
- tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

9.5.3 Tavoitteet

Point

Hyvinvointi ja kehollisuus

- tuetaan eri harjoitteiden kautta jalkaterän sekä tasapainon vahvistamista varvastyöskentelyä varten
- opitaan tunnistamaan oman kehon potentiaali sekä sen hyödyntäminen suhteessa varvastyöskentelyyn
- oppii kiinnittämään huomiota terveelliseen elämäntapaan
- oppii tekemään huoltavia/palauttavia harjoituksia ja ottaa vastuuta niiden tekemisestä itsenäisesti

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmän toimintaan
- oppii vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta

Taito ja Taide

- laajentaa motorisia taitojaan
- kehittää ja voimistaa oppijan tanssitekniikkaa erilaisten harjoitteiden kautta suhteessa varvastyöskentelyyn niin tangossa kuin keskilattialla
- ymmärtää liikkuvuusharjoittelun merkityksen osana tanssia

Repertuaari

Hyvinvointi ja kehollisuus

- haastaa ja kehittää kehoaan eri tavoin suhteessa eri tanssilajeihin sekä klassisen tanssin repertuaariin

vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmän toimintaan
- oppii vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta
- harjaantuu tanssimaan sekä yksin että ryhmässä
- saa tilaisuuksia tutustua itselleen uusiin tanssin lajeihin ja tanssikulttuureihin
- osallistuu mahdollisuuksien mukaan tanssiesitykseen myös katsojana ja oppii keskustelemaan tanssista

Taito ja Taide

- laajentaa motorisia taitojaan
- saa kokemuksia esiintymisistä erilaisissa tilanteissa ja avartaa omaa kehollista, liikkeellistä ja taiteellista ilmaisuaan
- saa monipuolisia kulttuurisia ja taiteellisia vaikutteita

9.6 Tanssitaiteen TPO:n jatko-opintopolku

Tornion kansalaisopisto järjestää mahdollisuuksien mukaan tanssitaiteen perusopetuksen opetusmäärän suorittaneille opiskelijoille jatko-opintomahdollisuuksia heidän jäädessään paikkakunnalle. Opintokursseina voidaan tarjota esimerkiksi Baletti ja nykytanssi yli 16-v., Point edistyneet yli 16-v., Repertuaari jatko yli 16-v. tai Aikuisten nykytanssi. Näille kursseille voi osallistua mahdollisuuksien mukaan myös muut kuin Tornion balettikoulun läpikäyneet oppilaat. Jatko-opintopolun tarkoitus on tarjota harjoittelun jatkumo ja taitojen ylläpito sekä niiden kehittyminen. Tarkoituksena on myös ylläpitää tanssin harrastusta ja saada se pysyväksi osaksi aikuisiän harrastamista.

9.7 Työtavat tanssin opetuksessa

Tanssin yleisen oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppimäärän tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Opetuksessa hyödynnetään erilaisia ryhmä- ja yksilöopetuksen muotoja. Oppilaille luodaan tilaisuuksia vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen oppimiseen sekä tilanteen mukaan myös yksilölliseen ja omatoimiseen työskentelyyn. Ryhmäopetus tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen ilmaisuun, kokemukselliseen oppimiseen ja osaamisen monipuoliseen osoittamiseen.

Työtapojen monipuolisuutta edistetään tekemällä yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa sekä mahdollisesti muiden Tornion kansalaisopiston opintoryhmien kanssa. Työpajojen monipuolisuutta edistetään myös hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hyödyntämällä paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia. Opetuksen toteutuksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Myös tanssitaiteen oppimiskäsitys pohjaa oppilaan aktiiviseen rooliin, eli oppilas on oppija ei opetettava. Oppimiskäsitys pohjautuu elinikäisen oppimisen lisäksi kokonaisvaltaiseen fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen ja emotionaaliseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan jokaisen yksilön henkilökohtaiset tarpeet ja tavoitteet otetaan huomioon ryhmän sallimissa puitteissa.

Opiskeluympäristöön liittyy fyysisten tilojen (Uimahallin ja urheiluhallin peilialit) lisäksi läheisesti yhteistyökumppanimme Tornion baletin tuki ry. Kannatusyhdistyksen roolina on järjestää joulu- ja keväänäytökset, joiden tuotolla yhdistys rahoittaa pukuhankintoja, sekä matkoja baletinäytöksiin. Kannatusyhdistys on perinteisesti koostunut oppilaiden vanhemmista.

Kerran vuodessa toteutetaan avoimet harjoitukset. Harjoituksissa oppilaiden vanhemmat pääsevät seuraamaan tavallista harjoituskertaa. Tämän tarkoituksena on tuoda tutuksi oppilaiden tanssiharrastusta, sen kulttuuria ja vaatimustasoa. Vanhemmat pyritään tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan osallistamaan näytösten ja leirien organisointitehtäviin.

9.8 Oppimisen arviointi tanssin opetuksessa

Varhaisiän eli alle kouluikäisten lasten opintojen aikana pyritään rohkaisemaan lapsen luovuutta, ilmaisutaitoa ja itsenäistä ajattelua. Varsinaista arviointia ei suoriteta.

Perusopintojen aikana opettaja seuraa oppilaan kehitystä ja antaa palautetta oppilaan edistymisestä suullisesti. Oppilaat asettavat lukuvuoden alussa lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteen itselleen. Tavoitteet kirjataan ja yhteisessä keskustelussa arvioidaan tavoitteiden

toteutumista. Videoanalyysia käytetään usein havainnollistamaan ja tukemaan suullista palautetta.

Opettaja tekee päätöksen oppilaan siirtämisestä seuraavalle balettiluokalle huomioiden hänen kykynsä ja taitonsa omaksua luokkatasolla vaadittavat tekniset taidot sekä oppilaan fyysisen ja psyykkisen kehityksen. Seuraavalle luokalle siirtymiseen vaikuttavat myös aiemmin suoritettut opinnot ja oppilaan ikä.

10. TEATTERITAIDE

10.1 Toiminta-ajatus

Tornion kansalaisopistossa toteutetaan teatteritaiteen perusopetusta lapsille ja nuorille. Opetus on kokemukselliseen oppimiseen perustuvaa työpajaopetusta, joka kannustaa lapsia ja nuoria kokeilemaan, keksimään ja tutkimaan niin omia ilmaisullisia mahdollisuuksia kuin myös teatteria taidemuotona. Lasten teatterityöpajoissa ja nuorisoteatteriryhmissä tutustutaan näytteleminen ohella myös muihin teatteritaiteen osa-alueisiin, kuten valo, ääni, lavastus ja puvustus (skenografia).

Teatteritaiteen opiskelu on toiminnallista ja oppiminen tapahtuu omakohtaisen tekemisen kautta vuorovaikutuksessa muiden ryhmän jäsenten kanssa, jolloin ryhmässä toimimisen taidot korostuvat. Teatteritaiteen opiskelussa edetään leikkimällä oivaltamisesta yleisölle esiintymiseen. Vaikka toiminnan suunta teatterissa onkin itsestä ulospäin, yleisöä kohti, varsinaiset oppimisprosessit avautuvat moniulotteisesti – kuorittavan sipulin tavoin – sisään päin.

Teatteritaide kätkee sisäänsä muut taiteen alat ja Tornion kansalaisopiston teatteritaiteen perusopetus kannustaa monitaiteisuuteen, mikä huomioidaan myös opetusjärjestelyissä ja asianmukaisten oppimisympäristöjen suunnittelussa. Opintojen aikana tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

Teatteritaiteen oppimisen materiaalina ovat oppijoiden omat havainnot, kokemukset ja elämykset sekä kirjoitettu teksti, joita työstetään teatterin, draaman, leikkien ja teatteri-ilmaisullisten perusharjoitteiden keinoin.

Varhaisiän teatteritaidekasvatus ei kuulu taiteen perusopetuksen oppimäärään, mutta se valmistaa oppilaita teatteritaiteen perusopetukseen. Tornion kansalaisopistossa varhaisiän teatterikasvatusta voidaan antaa alle kouluikäisille lapsille.

10.1.1 Toiminnan tarkoitus

Tornion kansalaisopiston teatteritaiteen perusopetuksen tarkoituksena on:

- vahvistaa oppijoiden aktiivista toimijuutta
- tukea terveen itsetunnon kehitystä
- tarjota mahdollisuuksia teatterin ilon kokemiseen ja löytämiseen
- tuottaa oppijalle myönteisiä kokemuksia teatterin parissa
- lisätä oppijoiden teatteritaiteen ymmärrystä
- luoda valmiudet kulttuurimyönteisyydelle

10.1.2 Toiminnan tavoitteet

Tornion kansalaisopiston teatteritaiteen perusopetuksen tavoitteena on:

- kannustaa kehittämään oppijan omia ilmaisullisia mahdollisuuksia
- kannustaa tutkimaan teatteria taidemuotona
- kehittää omaa ilmaisua
- kehittää uutta tuottavaa ja keksivää teatteriajattelua
- kehittää taiteen vastaanotto- ja arviointikykyä oppia arvioimaan omaa työskentelyä
- oppia antamaan palautetta muiden työskentelystä
- oppia vastaanottamaan palautetta
- oppia arvioimaan omaa työskentelyä

10.2 Teatteritaiteen opintokokonaisuus

Teatteritaiteen yhteisten ja teemaopintojen opintokokonaisuudet pitävät sisällään erilaisia osa-alueita, joiden teemat määritellään ryhmän etenemisen ja kiinnostuksen mukaan. Opintokokonaisuus voi sisältää myös muita kuin teatterin taiteen perusopintoja.

Opintojen yhteinen määrä on suoritettu, kun oppilas on osallistunut kummankin kahden opintokokonaisuuden (Teatteri-ilmaisu 1–2) opetukseen vähintään 150 tunnin ajan (yht. 300 h), tai kerännyt opintokokonaisuuden määrittämän 300 opetustuntia yhdistämällä siihen yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaisia opintoja esimerkiksi tanssitaiteen, kuvataiteen tai käsityötaiteen perusopintojen yhteisistä opinnoista.

Teemaopinnot on suoritettu, kun oppilas on osallistunut Nuorisoteatterin opetukseen vähintään 200 opetustunnin ajan, tai kerännyt opintokokonaisuuden määrittämän 200 opetustuntia yhdistämällä siihen yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaisia opintoja esimerkiksi tanssitaiteen, kuvataiteen tai käsityötaiteen perusopintojen teemaopinnoista.

Näin ollen TPO:n opintokokonaisuudet Teatteri-ilmaisu 1–2 kattavat teatteritaiteen perusopetuksen yhteiset opinnot ja TPO:n Nuorisoteatteri kattaa teatteritaiteen perusopetuksen teemaopinnot.

10.2.1 Yleiset tavoitteet

- tutustua teatterin tekemisen suuntauksiin ja käytäntöihin
- tutustua teatteriin taidemuotona
- vahvistaa oppilaiden kulttuurista osaamista kehittämällä heidän taitojaan ja tietojaan
- luoda valmiuksia eri alojen jatko-opintoihin
- luoda valmiuksia yhteiskunnalliseen osallisuuteen
- luoda valmiuksia muuttuvaan työelämään
- tehdä yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

10.3 Varhaisiän teatterikasvatus

Teatteritaiteen perusopetuksen yhteisiä opintoja edeltää varhaisiän teatteriopinnot. Nämä opinnot on suunnattu alle kouluikäisille lapsille. Opinnot eivät sisälly taiteen perusopetukseen, vaan ne valmistavat lapsia teatteritaiteen perusopetukseen.

Teatteritaiteen varhaiskasvatusopetusta voidaan toteuttaa moninaisesti ja monimuotoisesti opiston omilla kursseilla tai yhteistyössä eri tahojen ja toimijoiden kanssa. Tällaisia yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi päiväkodit, esikoulut, koulut ja museot.

Tornion kansalaisopiston teatteritaiteen varhaisiän opintojen näkökulma on kokonaisvaltainen ja taidekasvatuksellinen. Varhaisiän teatterikasvatuksen opetussuunnitelman sisällön laajentamiseksi, kehittämiseksi, yhteistyötahon tarpeita vastaavaksi ja kohderyhmän tarpeita paremmin vastaavaksi, voidaan suunnittelutyöhön ottaa mukaan myös muuta kuin Tornion kansalaisopiston henkilöstöä.

10.3.1 Opetuksen sisällöt ja tavoitteet

Varhaisiän teatterikasvatuksessa käytettävät leikit ovat varsinaisista teatteri-ilmaisun perusharjoitteista kehitettyjä aisti-, havainto-, kontakti-, keskittymis-, liike-, kehonhallinta-, ääni-, rentoutusleikkejä ja -pelejä.

Sisällöt:

- leikit ja pelit
- liike ja ele
- omat tarinat ja sadut
- aistit ja havainnot
- ryhmässä toimiminen

Tavoitteet:

- lapsi osallistuu yhdessä ryhmän kanssa draamalliseen leikkiin
- lapsen aloite- ja keskittymiskyky sekä rohkeus vuorovaikutukseen kasvavat
- lapsi harjoittelee vaikuttamaan draaman kulkuun omilla ratkaisuillaan
- lapseen aisti- ja havaintomaailma avartuu
- työskennellään kohti yhdessä toimivaa ja leikkivää ryhmä
- tutustutaan teatteriin taidemuotona
- toteutetaan ikätason mukainen pienimuotoinen teatteriesitys

10.4 Teatteritaiteen yhteiset opinnot

Tornion kansalaisopiston teatteritaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tavoitteena on tutustua teatterin tekemisen eri suuntauksiin, traditioihin ja käytäntöihin sekä teatteriin taidemuotona. Opinnot koostuvat eri tavoitealueita yhdistelevistä opintokokonaisuuksista, jotka toteutuvat opintojen aikana teatteriesityksiä tekemällä sekä lyhytkestoisina periodiopintoina. Teatteritaide kätkee sisäänsä myös muita taiteen aloja ja opetuksen toteutuksessa pyritään monitaiteisuuteen. Opintojen aikana tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa. Yhteistyö myös muiden Tornion kansalaisopiston opintoryhmien kanssa on mahdollista. Yhteiset opinnot koostuvat eri tavoitealueita yhdistelevistä opintokokonaisuuksista, jotka voivat pitää sisällään opintoja myös tanssi- ja käsityötaiteen sekä kuvataiteiden taiteen perusopetuksen yhteisistä opinnoista oppilaan valmiudet ja taitotaso sekä opintojen yksilöllistäminen huomioiden.

Teatteritaiteen opintojen lähtökohtana ovat lasten omat havainnot, kokemukset ja elämykset sekä kirjoitettu teksti, joita työstetään teatterin, draaman, leikkien ja teatteri-ilmaisullisten perusharjoitteiden keinoin. Teatteritaiteen opiskelussa edetään leikkimällä oivaltamisesta yleisölle esiintymiseen. Vaikka toiminnan suunta teatterissa onkin itsestä ulospäin, yleisöä kohti, varsinaiset oppimisprosessit avautuvat moniulotteisesti – kuorittavan sipulin tavoin – sisään päin.

10.4.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Yhteiset opinnot 300 tuntia

Teatteri-ilmaisu 1 TPO (7–9-v.)

- peruskoulun 1–3-luokkalaisille eli 7–9-vuotiaille
- opetusta 3 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 13 ja kevätlukukaudella 17 kertaa
- opetusta 39,9 h / lukuvuosi

Teatteri-ilmaisu 2 TPO (10–12-v.)

- peruskoulun 5–6-luokkalaisille eli 11–12-vuotiaille
- opetusta 3 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 12 ja kevätlukukaudella 15 kertaa
- opetusta 81 h / lukuvuosi

10.4.2 Keskeiset sisällöt

- tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta
- keskustellaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä

- harjoitellaan erilaisia teatteritaitoja, kuten esiintyjyyden eri osa-alueita
- harjoitellaan erilaisia esiintymistaitoja (puhe, fyysinen ilmaisu, äänenkäyttö)
- tuotetaan esitysten lähdemateriaaleja itse osana harjoitusprosessia
- tutustutaan erilaisiin lähdemateriaaleihin, esimerkiksi näytelmiin, runoihin, satuihin, elokuvaan, mediateksteihin, kuviin, ääniin tai elämäntarinoihin
- harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin
- tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

10.4.3 Tavoitteet

Teatteritaiteen opetuksen tavoitteena on kannustaa lasta ja nuorta kehittämään omia ilmaisullisia mahdollisuuksiaan ja tutkimaan teatteria taidemuotona.

Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

- kannustaa oppijaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä
- rohkaista oppijaa vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien ja yleisön kanssa
- rohkaista oppijaa refleктоimaan omaa työskentelyään
- ohjata oppijaa harjoittelemaan läsnäoloa esiintymistilanteessa
- ohjata oppijaa harjoittelemaan kokonaisvaltaista ilmaisua
- ohjata oppijaa havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteenlajeihin

Teatteriesitys

- motivoida oppijaa työskentelemään pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti
- ohjata oppijaa omaksumaan teatterin käsitteitä
- ohjata oppijaa tutustumaan teatteritaiteen eri osa-alueisiin
- ohjata oppijaan tunnistamaan esityksen harjoitusprosessin vaiheita
- tarkastellaan esityksiä myös tanssitaiteen, kuvataiteen ja käsityötaiteen näkökulmasta

Oma taiteellinen prosessi

- kannustaa oppijaa luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen
- kannustaa oppijaa kokeilemaan rohkeasti teatterin keinoja
- rohkaista oppijaa uskomaan itseensä
- auttaa oppijaa löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämisalueitaan
- innostaa oppijaa asettamaan itselleen tavoitteita
- ohjata refleктоimaan oppijan omaa työskentelyään
- tarkastellaan omaa taiteellista prosessia myös tanssitaiteen, kuvataiteen ja käsityötaiteen näkökulmasta

Teatteritaide osana yhteiskuntaa

- kannustaa oppijaa havainnoimaan teatteria yhteiskunnallisena ilmiönä

- ohjata oppijaa tutustumaan teatteriin taidemuotona
- ohjata oppijaa analysoimaan kokemaansa ja näkemäänsä
- ohjata oppijaa tutustumaan teatterin moninaisiin työnkuviin
- tarkastellaan teatteritaidetta myös tanssitaiteen, kuvataiteen ja käsityötaiteen näkökulmasta

10.5 Teatteritaiteen teemaopinnot

Tornion kansalaisopiston teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen tavoitteena on monipuolistaa teatteritaiteen ymmärrystä ja ilmaisullisia keinoja. Teemaopintojen avulla oppija saa omakohtaisia kokemuksia esitysprosesseista ja toimimisesta työryhmän jäsenenä. Teemaopinnot koostuvat eri tavoitealueita yhdistelevistä opintokokonaisuuksista, jotka voivat pitää sisällään opintoja myös tanssi- ja käsityötaiteen sekä kuvataiteiden taiteen perusopetuksen teemaopinnoista oppilaan valmiudet ja taitotaso sekä opintojen yksilöllistäminen huomioiden.

10.5.1 Opetuksen rakenne ja kesto

Teemaopinnot 300 tuntia

Nuorisoteatteri TPO (13–17-v.)

- peruskoulun 7–9-luokkalaisille ja alle 18-vuotiaille nuorille
- opetusta 2 oppituntia / viikko
- kokoontuu syyslukukaudella 13 ja kevätlukukaudella 17 kertaa
- opetusta 60 h / lukuvuosi

10.5.2 Keskeiset sisällöt

- tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta
- harjoitellaan erilaisia teatteritaitoja
- harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista
- harjoitellaan reflektion tekemistä eri tavoin
- keskustellaan, analysoidaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä
- tutustutaan erilaisiin esitysten lähdemateriaaleihin ja tuotetaan niitä itse
- kehitetään taiteen vastaanotto- ja arviointikykyä
- kehitetään uutta tuottavaa ja keksivää teatteriajattelua
- kehitetään omaa ilmaisua ja esiintyjyyttä oppijan kiinnostuksen ja tarpeen mukaan myös monitaiteisesti ja -tieteisesti

- tehdään yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa

10.5.3 Tavoitteet

Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

- kannustaa oppijaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä
- rohkaista oppijaa vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien ja yleisön kanssa
- rohkaista oppijaa refleктоimaan omaa ja muiden työskentelyä
- ohjata oppijaa ymmärtämään läsnäolon merkitys esiintymistilanteessa
- ohjata oppijaa kehittämään kokonaisvaltaista ilmaisuaan
- tarkastellaan esiintymis- ja vuorovaikutustaitoja myös tanssitaiteen, kuvataiteen ja käsityötaiteen näkökulmasta

Teatteriesitys

- motivoida ja sitouttaa oppijaa työskentelemään pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti
- ohjata oppijaa omaksumaan teatterin käsitteitä ja jonkin teatterin osa-alueen (esimerkiksi näyttelijä, puvustaja tai lavastaja)
- ohjata oppijaa tutustumaan teatteriesitysten eri muotoihin
- ohjata oppijaa tutustumaan näytelmäkirjallisuuteen ja harjoittelemaan näytelmien lukemista
- tarkastellaan esityksiä myös tanssitaiteen, kuvataiteen ja käsityötaiteen näkökulmasta

Oma taiteellinen prosessi

- ohjata oppijaa havainnoimaan itseään sekä ilmiöitä ja todellisuutta ympärillään
- rohkaista oppijaa löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
- rohkaista oppijaa ilmaisemaan itseään
- innostaa oppijaa asettamaan itselleen tavoitteita ja refleктоimaan omaa työskentelyään
- tarkastellaan omaa taiteellista prosessia myös tanssitaiteen, kuvataiteen ja käsityötaiteen näkökulmasta

Teatteritaide osana yhteiskuntaa

- kannustaa oppijaa havainnoimaan teatteria ja teatteritaidetta osana omaa elämää
- kannustaa oppijaa havainnoimaan teatteria ja teatteritaidetta yhteiskunnallisena ilmiönä
- kannustaa oppijaa tekemään ja kokemaan teatteria monipuolisesti
- ohjata oppijaa tutustumaan teatterin moninaiisiin tehtävänkuviin, teatteritaitojen hyödyntämiseen eri ammattiteissa, työhaussa ja opiskelussa
- ohjata oppijaa tutustumaan teatteriin ja sen sovelluksiin taidemuotona
- ohjata oppijaa tutustumaan teatteritaiteen yhteyksiin muihin taiteisiin
- ohjata oppijaa analysoimaan kokemaansa ja näkemäänsä

- tarkastellaan teatteritaidetta myös tanssitaiteen, kuvataiteen ja käsityötaiteen näkökulmasta

10.6 Työtavat teatteritaiteen opetuksessa

Teatteritaiteen opiskelu on toiminnallista ja oppiminen tapahtuu omakohtaisen tekemisen kautta vuorovaikutuksessa muiden ryhmän jäsenten kanssa, jolloin ryhmässä toimimisen taidot korostuvat. Opetusjärjestelyissä otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitystaso. Työtapojen monipuolisuutta edistetään tekemällä yhteistyötä muiden Tornion kansalaisopiston taiteen perusopetuksen taidealojen kanssa sekä mahdollisesti muiden Tornion kansalaisopiston opintoryhmien kanssa. Työpajojen monipuolisuutta edistetään myös hyödyntämällä soveltuvien osien ja tarkoituksenmukaisesti paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia.

Tornion kansalaisopiston teatteritaiteen opetus on kokemukselliseen oppimiseen perustuvaa työpajaopetusta, joka kannustaa lapsia ja nuoria kokeilemaan, keksimään ja tutkimaan niin omia ilmaisullisia mahdollisuuksia kuin myös teatteria taidemuotona. Lasten teatteri-ilmaisun ryhmissä ja nuorisoteatteriryhmissä tutustutaan näyttelemisen ohella myös muihin teatteritaiteen osa-alueisiin, kuten valo, ääni, lavastus ja puvustus.

Opetuksen järjestelyissä otetaan huomioon esittävien taiteiden luonne. Oppilaalla on mahdollisuus pitkäjänteiseen ja monialaiseen opiskeluun, koska teatteritaiteen luonne on monitaiteellinen ja opinnot ovat laaja-alaisia. Oppiminen on kypsyminenprosessi.

Myös teatteritaiteen oppimiskäsitys pohjaa elinikäiseen oppimiseen ja oppilaan aktiiviseen rooliin, eli oppilas on oppija ei opetettava.

Käytetyt oppimisympäristöt ovat teatteritaiteen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen vaatimusten mukaisia sekä tilana turvallisia ja varustukseltaan teatteritaiteen opetukseen ja oppimiseen soveltuvia.

10.7 Oppimisen arviointi teatteritaiteen opetuksessa

Teatteritaiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän arviointi on pitkäkestoista, rakentavaa ja oppimiseen kannustavaa. Oppilaalle annetaan palautetta oppitunneilla käytävissä oppimiskeskusteluissa. Oppilas harjoittelee itsearviointia koko opiskelun ajan, ja häntä ohjataan arvioimaan työskentelyään vuorovaikutuksessa oman opintoryhmän jäsenten kanssa. Oppilasta opastetaan oman oppimisensa dokumentointiin ja seurantaan oppimispäiväkirjan ja portfolion avulla. Arviointi kannustaa oppilasta esittäville taiteille ominaiseen työskentelyyn ja ilmaisuun. Arvioinnin kohteena on teatteritaiteen yleisen oppimäärän tavoitteiden saavuttaminen.

Arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen ja teatteritaitojen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan. Arvioinnin ja palautteen antamisessa otetaan huomioon oppilaiden itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen. Arvioinnissa painottuvat erityisesti esiintymis- ja vuorovaikutustaidot sekä teatteriesityksen valmistusprosessi.

Opettaja tekee päätöksen oppijan siirtämisestä seuraavalle luokalle. Seuraavalle luokalle siirtymiseen vaikuttavat myös aiemmin suoritettut opinnot ja oppijan ikä.